

Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип

УНИВЕРЗИТЕТСКИ БИЛТЕН

Февруари 2026 година
Штип

Број 381, 2 февруари 2026 година

СОДРЖИНА

РЕФЕРАТ ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО НАСЛОВНО ЗВАЊЕНАСЛОВЕН ВОНРЕДЕН ПРОФЕСОР ЗА НАСТАВНО - НАУЧНАТА ОБЛАСТ МАСОВНИ КОМУНИКАЦИИ НА ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ ПРИ УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ ВО ШТИП.....	3
РЕФЕРАТ ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ ЗВАЊА ЗА НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ ОФТАЛМОЛОГИЈА НА ФАКУЛТЕТ ЗА МЕДИЦИНСКИ НАУКИ ПРИ УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ ВО ШТИП*.....	16
РЕФЕРАТ ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ЗА НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ АНГЛИСКИ ЈАЗИК И АНГЛИСКА И АМЕРИКАНСКА КНИЖЕВНОСТ НА ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ ПРИ УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ ВО ШТИП	44
РЕЦЕНЗИЈА НА РАКОПИСОТ ЗА УЧЕБНО ПОМАГАЛО - СКРИПТА „ПАРОДОНТОЛОГИЈА ЗА СТРУЧЕН ЗАБЕН ТЕХНИЧАР“ ОД ДОЦ. Д-Р МИХАЈЛО ПЕТРОВСКИ, НАСЛ. ДОЦ. Д-Р ДАРКО ВЕЛЈАНОВСКИ И М-Р МАРКО МЛАДЕНОВСКИ, ФАКУЛТЕТ ЗА МЕДИЦИНСКИ НАУКИ, УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ”- ШТИП	59
РЕЦЕНЗИЈА НА РАКОПИСОТ „ПАРОДОНТОЛОГИЈА 1- ПРАКТИКУМ“ ОД ДОЦ. Д-Р МИХАЈЛО ПЕТРОВСКИ, НАСЛ. ДОЦ. Д-Р ДАРКО ВЕЛЈАНОВСКИ И М-Р МАРКО МЛАДЕНОВСКИ, ФАКУЛТЕТ ЗА МЕДИЦИНСКИ НАУКИ, УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ”- ШТИП.....	63
ПРЕГЛЕД НА НАСЛОВИ НА ТЕМИ ЗА ИЗРАБОТКА НА МАГИСТЕРСКИ И СПЕЦИЈАЛИСТИЧКИ ТРУДОВИ ОДОБРЕНИ ОД НАСТАВНО-НАУЧНИОТ СОВЕТ НА ЕДИНИЦАТА	67

Издавач:

Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип

Главен и одговорен уредник: проф. д-р Дејан Мираковски
 Уредници: проф. д-р Сашо Коцески, м-р Ристо Костуранов
 Уредник на издавачка продукција: проф. д-р Лилјана Колева Гудева
 Техничко уредување: м-р Влатко Јовановски дипл. инж.
 Лектор: Даница Гавриловска-Атанасовска
 Печати: Печатница „2- Август“ - Штип
 ISSN: 1857- 8497

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО НАСЛОВНО ЗВАЊЕ
НАСЛОВЕН ВОНРЕДЕН ПРОФЕСОР ЗА НАСТАВНО-НАУЧНАТА
ОБЛАСТ МАСОВНИ КОМУНИКАЦИИ НА ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ
ПРИ УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ ВО ШТИП

Со Одлука бр. 1102-151/4 од 2.12.2025 година, формирана е Рецензентска комисија за избор на наставник во насловно звање насловен вонреден професор за наставно-научната област масовни комуникации (5.08.00.05) на Правниот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, во која членови сме:

- проф. д-р Андон Мајхошев - претседател, редовен професор на Правниот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, наставно-научна област комуникации и мас-медиуми;

- проф. д-р Јорданка Галева - член, вонреден професор на Правен факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, наставно-научна област новинарство и меѓународни односи и меѓународни организации;

- проф. д-р Страшко Стојановски - член, редовен професор на Правен факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, наставно-научна област социологија на политиката и социологија на етничките групи.

Конкурсот за овој избор беше објавен во весниците „Вечер“ и „Коха“ на 18.11.2025 година и во предвидениот рок се пријави како единствен кандидат: **д-р Искра Коровешовска**. Комисијата внимателно ги разгледа сите документи и утврдивме дека кандидатката д-р Искра Коровешовска, врз основа на распишаниот Конкурс, уредно, навремено и во целост ги има доставено следниве документи: 1) Пријава; 2) Диплома за завршени додипломски студии по новинарство на Правниот факултет „Јустинијан Први“ при УКИМ - Скопје (еден примерок оригинал и една копија заверена кај нотар; 3) Диплома за завршени постдипломски студии и стекнување на звање магистер на комуниколошки науки: еден примерок оригинал и една копија заверена на нотар; 4) Диплома за одбрана на докторска дисертација, студии и стекнување на звање: доктор на комуниколошки науки: еден примерок оригинал и една заверена копија на нотар; 5) Уверение за положени испити: – еден оригинален документ и една копија заверена кај нотар; 6) Кратка биографија; 7) Список на објавени научни и стручни трудови; 8) По еден примерок од трудовите; 9) Потврда за завршен курс по англиски јазик и дипломи за завршен степен РЕТ; 10) Еден примерок од магистерскиот труд; 11) Еден примерок од докторскиот труд; 12) Уверение за државјанство.

Врз основа на приложената документација од кандидатката, констатираме дека се доставени сите потребни документи согласно со објавениот Конкурс и чест ни е на Наставно-научниот совет на Правен факултет да му го поднесеме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Биографски податоци

Д-р Искра Коровешовска е родена на 3.10.1981 година во Скопје. Основно и средното образование завршува во Скопје, а во академската 1998/1999 година се запишува на Правен факултет на Универзитетот „Св.

Кирил и Методиј“ во Скопје. Студиите ги завршува на 28.10.2004 година со просечна оценка 8.75, со што се стекнува со звање дипломиран новинар. По дипломирањето таа е вклучена како демонстратор на Правниот факултет (Студиската програма по новинарство) во периодот од октомври во учебната 2006/2007 година до 2013/2014 година по предметот Медиуми и општество. Во 2004 година се запишува на постдипломски студии на Правен факултет на Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје на отсекот Политичко-правни науки и комуникаологија, насока Комуникаологија. По положувањето на предвидените испити со просечна оценка 9.33 и изготвувањето на магистерскиот труд на тема „Медиумите и презумцијата на невиност“, д-р Искра Коровешовска истиот го брани на 23.2.2011 година. Во 2014/2015 година таа завршува Школа за јавни политики „Мајка Тереза“.

На 11.4.2019 година, на Правниот факултет „Јустинијан Први“ на Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ со одбрана на докторската дисертација на тема „Комуникација на социјалните мрежи“ се стекнува со звање доктор на комуникациски науки.

Во 2019 година, со Одлука на ННС на Правниот факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, д-р Искра Коровешовска е избрана како надворешен соработник за изведување на практична настава со студентите по Медиумски студии и односи со јавноста за предметите: Вовед во новинарство, Пишување за печатените медиуми, Основи на комуникации, Радио и ТВ новинарство и др. Во април 2021 година, со Одлука на ННС на Правен факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, таа е избрана во насловен доцент на студиите за Медиуми и комуникации, за предметите во втори и трет семестар: Јавен говор и јавен настап и Онлајн медиуми. Во меѓувреме, не престанува да се надградува. Па, во периодот декември 2022 - декември 2025 година таа ги завршува обуките на DCAF (Женевскиот институт за реформи во безбедносните служби) и се стекнува со сертификат за знаење на граѓански надзор врз тајните служби и станува сертифициран тренер за извршување граѓански мониторинг врз безбедносните служби.

По завршувањето на високото образование, во ноември 2004 година се вработува во Скај нет ТВ, каде што како сопствен проект ја подготвува и уредува 30-минутната емисија „Секојдневие“ во која се обработуваат стории од социјалната и урбаната проблематика. Во периодот од 28.2.2006 до 13.2.2008 година таа работи во А1 ТВ како новинар во информативната редакција и асистент во лајф магазинот „Чуму“ во организација на емисијата, подготвување на прилози, селекција на гости, а во вестите покрива настани, подготвува истражувачки стории, извештаи од прес-конференции и др. Во 2012 година е вклучена како новинар во лајф магазинот „Ако е“ на уредникот и новинар Александар Чомовски. Своето професионално портфолио, д-р Искра Коровешовска го надградува и во печатениот медиум „Дневник“, како и во Алфа ТВ, каде што од септември 2019 до јануари 2022 година е назначена за главен и одговорен уредник на истата. Во моментот таа е уредник и водител на две авторски емисии, како и дневен уредник на вестите на ТВ Алфа.

Освен во медиумите, д-р Искра Коровешовска активно се вклучува и во работата на неколку НВО, каде што учествува во повеќе проекти како јуниор експерт за изработка и спроведување на комуникациска стратегија на проектите. Работи активно на полето обуки и тренинзи за комуникациски

вештини, ангажирана преку државни институции и други проекти финансирани од странски донатори.

Општи услови за избор:

- 1) Просечен успех – додипломски студии 8,75 и постдипломски студии 9,33;
- 2) На ден 11.4.2019 година одбранет докторат на Правниот факултет „Јустинијан Први“ на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ на тема „Комуникацијата на социјалните мрежи“.
- 3) На ден 23.2.2011 година одбранет магистерски труд на Правниот факултет „Јустинијан Први“ на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ на тема „Медиумите и презумцијата на невиност“.
- 4) Д-р Искра Коровешовска има објавено пет научни труда во научни списанија, годишни зборници или зборници од научни конференции, согласно со ЗВО во последните 5 (пет) години пред објавување на Конкурсот. Во табелите се презентирани трудовите.
- 5) Потврда за познавање на најмалку еден странски јазик (доставена потврда).
- 6) Способност за изведување на високообразовна дејност.

Посебни услови:

Учество во научноистражувачки проекти, односно значајни достигнувања во примената на научноистражувачките резултати: д-р Искра Коровешовска била дел од тим во научноистражувачки проекти што се реализирани од страна на истражувачки тим при Правниот факултет во рамките на научноистражувачката програма на Универзитет „Гоце Делчев“: „Перцепција на слободата на изразување на медиумските работници во Источниот регион на Република С. Македонија», „Перцепција на слободата на изразување на медиумските работници во Западниот регион на Република С. Македонија», „Перцепција на слободата на изразување на медиумските работници во Северниот и Јужниот регион на Република С. Македонија», „Перцепција на слободата на изразување на медиумските работници во Република С. Македонија» (компаративна анализа).

Работно искуство повеќе од 5 години: март 2012 година - октомври 2013 година, новинар во лајф магазинот „Ако е“ на уредникот и новинар Александар Чомовски, МТВ; ноември 2014 година - јуни 2017 година - новинар за надворешна политика во дневниот весник „Дневник“; август 2017 година – новинар за внатрешна и надворешна политика во приватната национална ТВ Алфа; од септември 2019 година до јануари 2022 година ја врши должноста главен и одговорен уредник на приватната национална телевизија Алфа; од 2022 година до денес е уредник и водител на две авторски емисии, како и дневен уредник и водител на вестите во ТВ Алфа.

Има остварено минимум поени кои се однесуваат на целокупната актива на лицето: (НО)=30; (НИ)=38; (САОР)= 7 или вкупно 75 поени.

Наставно-образовна и научноистражувачка дејност

Имајќи го предвид нејзиното огромно познавање и работно искуство во сферата на медиумите, д-р Искра Коровешовска со Одлука на ННС на

Правниот факултет на УГД во 2019 година беше избрана и ангажирана како стручно лице за изведување на практична настава со студентите од насоката Медиумски студии и односи со јавноста на повеќе предмети од новинарството, мас-медиумите и комуникацијата. Поради нејзиното несебично залагање и врвен професионализам во работата со студентите, д-р Коровешовска даде голем придонес во поврзувањето на теоријата и практиката на мас-медиумите, со што покажа дека поседува голем потенцијал за мотивирање и работа со студенти, а воедно стекна голем авторитет кај колегите и студентите.

Таа беше вклучена во изведувањето на вежбите на насоката Медиумски студии и односи со јавноста за следниве предмети: Вовед во новинарството, 6 ЕКТС (2+2+1); Основи на комуникации, 8 ЕКТС (3+2+2), Пишување за печатените медиуми, 6 ЕКТС (2+2+1), Радио и ТВ новинарство, 6 ЕКТС (2+2+1), Онлајн медиуми, 6 ЕКТС (2+2+1) и др.

Заради ваквиот нејзин ангажман, професионалност и посветеност, д-р Коровешовска во април 2021 година, со Одлука на ННС на Правниот факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, е избрана во насловен доцент на студиите за Медиуми и комуникации, за предметите во втори и трет семестар: Јавен говор и јавен настап 6 ЕКТС (2+2+1) и Онлајн медиуми 6 ЕКТС (2+2+1).

Евалуација на научните трудови

	Автори	Наслов на трудот	Списание	Година на излегување
1.	Искра Коровешовска	„The integrity of macedonian traditional media in comparison with online media: Report on the tragic fire in Kochani“	Proceedings of the Twelfth International Scientific Conference “Social Changes in the Global World”, Vol. 1 No. 12, Faculty of law, Goce Delcev University https://js.ugd.edu.mk/index.php/scgw/en/article/view/7803	2025
2.	Искра Коровешовска	“Macedonian media and national interests: Promotion and protection in comparation with the region and Europe”	11th International Scientific Conference: “Social changes in the global world”, Vol. 11 No. 11, Faculty of law, Goce Delcev University https://js.ugd.edu.mk/index.php/scgw/en/article/view/6842/5480	2024
3.	Искра Коровешовска, Јорданка Галева, Андон Мајхошев	“Media workers perception of freedom of expression in Republic of N. Macedonia”	10th International Scientific Conference: “Social changes in the global world”, Vol. 2 No. 10, Faculty of law, Goce Delcev University https://js.ugd.edu.mk/index.php/scgw/en/article/view/6067/4970	2023
4.	Јорданка Галева, Искра Коровешовска, Андон Мајхошев	“Perception of freedom of expression of media workers in the Northern and Southern region of the Republic of N.Macedonia”	9th International Scientific Conference: “Social changes in the global world”, Vol. 2 No. 9, Faculty of law, Goce Delcev University https://js.ugd.edu.mk/index.php/scgw/en/article/view/5313	2022
5.	Искра Коровешовска, Јорданка Галева, Андон Мајхошев, Јадранка Денкова	“Perception of freedom of expression of media workers in the Western region of the Republic of North Macedonia”	8th International Scientific Conference: “Social changes in the global world”, Vol. 2 No. 8 Faculty of law, Goce Delcev University https://js.ugd.edu.mk/index.php/scgw/en/article/view/4719/4222	2021

Д-р Искра Коровешовска во своите научни трудови е насочена кон истражувања од областа на мас-медиумите и комуникацијата, каде што во нејзините трудови се осврнува кон анализата на медиумите, а пред се кон: медиумскиот интегритет на традиционалните и онлајн медиумите, медиумската заштита на националните интереси, новинарството како политичка инструментализација и технолошка иновација; саморегулација на медиумите; слободата на изразување и др.

Ги има објавено следниве научни трудови:

- 1) “Perception of freedom of expression of media workers in the Western region of the Republic of North Macedonia”; Proceedings of the Eighth International Scientific Conference “Social Changes in the Global World”, Vol. 2 No. 8, 2021.
- 2) “Perception of freedom of expression of media workers in the Northern and Southern region of the Republic of N.Macedonia”; Proceedings of the Ninth International Scientific Conference Social Changes in the Global World / Media and communications, Vol. 2 No. 9, 2022.
- 3) “Media workers perception of freedom of expression in Republic of N. Macedonia”: Proceedings of the Tenth International Scientific Conference “Social Changes in the Global World”, Vol. 2 No. 10, 2023.
- 4) “Macedonian media and national interests: Promotion and protection in comparation with the region and Europe”; Proceedings of the Eleventh International Scientific Conference “Social Changes in the Global World” /Media and communications, Vol. 11 No. 11, 2004.
- 5) “The integrity of macedonian traditional media in comparison with online media: Report on the tragic fire in Kochani“; Proceedings of the Twelfth International Scientific Conference “Social Changes in the Global World”, Vol. 1 No. 12, 2025.

Кратка евалуација на секој труд поединечно

- 1) **“Perception of freedom of expression of media workers in the Western region of the Republic of North Macedonia”; Proceedings of the Eighth International Scientific Conference “Social Changes in the Global World”, Vol. 2 No. 8, 2021**

Со цел да се добијат конкретни резултати во однос на имплементацијата на правата на слобода на изразување и на говор, како и слобода на информирање, во трудот авторката ја анализира перцепцијата на медиумските работници за слободата на изразување, степенот на цензура и самоцензура на медиумските работници, а со крајна цел да се откријат кои се причините кои влијаат на ограничувањето на тоа право. Истражувањето, кое е направено преку анкета, се водеше од основното прашање „Каква е перцепцијата на медиумските работници за степенот на слобода на изразување во македонската држава?“ и опфаќа медиумски работници вработени во медиумите во северниот и јужниот регион на Република С. Македонија.

- 2) **“Perception of freedom of expression of media workers in the Northern and Southern region of the Republic of N.Macedonia”; Proceedings of the Ninth International Scientific Conference “Social Changes in the Global World”, Vol. 2 No. 9, 2022**

Во трудот авторката ја анализира перцепцијата на медиумските работници за слободата на изразување, степенот на цензура и самоцензура на медиумските работници, а со крајна цел да се откријат кои се причините

кои влијаат на ограничувањето на тоа право. Истражувањето, кое е направено преку анкета, се води од основното прашање „Каква е перцепцијата на медиумските работници за степенот на слобода на изразување во Република Македонија?“, а опфатени се медиумски работници вработени во медиумите во северниот и јужниот регион на Република С. Македонија.

3) **”Media workers perception of freedom of expression in Republic of N. Macedonia”, Proceedings of the Tenth International Scientific Conference “Social Changes in the Global World”, Vol. 2 No. 10, 2023**

Предмет на овој труд е перцепцијата на медиумските работници за слободата на изразување, степенот на цензура и самоцензура во Република С. Македонија. Тргувајќи од основното човеково право, односно слобода на изразување содржано во меѓународните и националните документи, целта на ова истражување е да се види колку ова право го остваруваат медиумските работници и дали постојат причини за негово ограничување во пракса. Анализата направена преку компарација на добиени резултати од три истражувања кои ги опфаќаат Северниот, Јужниот, Источниот и Западниот Регион во С. Македонија, даваат одговор на прашањето – „Каква е перцепцијата на медиумските работници за степенот на слобода на изразување во Република С. Македонија?“

4) **“Macedonian media and national interests: Promotion and protection in comparison with the region and Europe”; Proceedings of the Eleventh International Scientific Conference “Social Changes in the Global World”, Vol. 11 No. 11, 2024**

Овој труд е посветен на улогата на медиумите во заштита на националните интереси на македонската држава и потребата од носење на медиумска стратегија во тој правец. Улогата на медиумите во секоја држава е клучна за промоција и поддршка на институционалните агенди, во насока на штитење на националните интереси. Во објаснувањето на тезата на трудот авторката нагласува дека нашата држава, од осамостојувањето до денес, најмногу изминатите десетина години, мина низ период на сериозни предизвици, како промената на уставното име, оспорувањето на македонскиот јазик и македонската историја. Токму затоа таа, преку темелна анализа на улогата и начинот на известување на македонските медиуми во гореспоменатите процеси, ја објаснува потребата од креирање на посебна медиумска стратегија за заштита на македонските национални интереси, иницирана и подготвена од медиумите. Коровешовска прави компаративната анализа со земјите во регионот од поранешните југословенски републики и пошироко, на истата тема, овој труд покажува дека стратешкото известување на новинарите во клучни моменти е силен штит за државата.

5) **„The integrity of macedonian traditional media in comparison with online media: Report on the tragic fire in Kochani“, Proceedings of the Twelfth International Scientific Conference “Social Changes in the Global World”, Vol. 1 No. 12, 2025**

Тема на овој труд е анализата на интегритетот на традиционалните медиуми во споредба со онлајн медиумите во Република С. Македонија, со фокус на клучните предизвици, предности и слабости на секој од овие медиумски сегменти, кога известуваат за кризни состојби. Во светот, ова се уште е актуелна дебата, заклучува авторката, бидејќи во состојба сме на

постојано дигитализирање и глобализација на информациите, заради што традиционалните медиуми, како што се телевизијата, радиото и печатените медиуми, се соочуваат со нови извори на конкуренција и нови етички дилеми, предизвикани од појавата на онлајн медиумите и социјалните мрежи. Затоа во конкретниот труд таа детално, квалитативно и квантитативно анализира, но и илустрира преку начинот на известување од една страна, на традиционалните, а од друга на онлајн медиумите во земјава, во два клучни дена: 16 март 2025 година, кога се случи пожарот во т.н. кабаре „Пулс“ во Кочани и 20 март 2025 година - денот на погребувањето на жртвите. Онлајн медиумите, со својата брзина, достапност и интерактивност, понекогаш го нарушуваат концептот на новинарскиот интегритет, додека традиционалните медиуми во многу случаи го задржуваат високото ниво на проверка на фактите и професионалните стандарди. Но, како да се изборат на медиумскиот пазар, наспроти брзината и маркетинг битката на онлајн медиумите?- е прашањето на кое авторката нуди одговор во заклучокот од трудот.

Завршна евалуација на наставно-педагошката и научноистражувачката дејност

Во рамките на научноистражувачката дејност и наставно-педагошката дејност Рецензентската комисија констатира дека д-р Искра Коровешовска е научник и истражувач од областа на мас-медиумите и комуникацијата која со исклучителна стручност, професионалност и посветеност пристапува кон професијата. Таа дава значаен придонес во образовната и научната мисла од именуваната област, што се докажа изминатите 5 години додека таа е насловен доцент. Нејзините трудови се осврнуваат кон анализа на слободата на медиумите, слободата на изразување, комуникацијата на социјалните мрежи, саморегулацијата, медиумскиот интегритет, медиумските стратегии и др. Учествоувала на повеќе научни собири и работилници, во земјава и во странство, со трудови, усни презентации од каде што се стекнала со бројни сертификати. Во целокупниот истражувачки период има објавено 9 трудови (5 во периодот од последни пет години пред објавата на конкурсот). Исто така, д-р Искра Коровешовска била дел од тим во научноистражувачкиот проект „Перцепцијата за слободата на изразување на медиумските работници од јужниот и северниот регион на Република С. Македонија“ спроведен во периодот мај-јуни 2022 година и реализиран при Правниот факултет, во рамките на научноистражувачката програма на Универзитет „Гоце Делчев“. Во 2023 година работела како истражувач во рамките на проектот „Перцепција на слободата на изразување на медиумските работници во Република С. Македонија (компаративна анализа)“, реализиран исто така при Правниот факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип. Од научноистражувачките проекти се објавени и презентирани научноистражувачки труд на деветтата и десеттата Меѓународна научна конференција „Општествените промени во глобалниот свет“, одржани во 2022 и во 2023 година, во организација на Правниот факултет во Штип.

Во рамките на образовните активности учествува и во изведување на практична настава по предметите: Јавен настап и јавен говор и Онлајн медиуми и Радио и ТВ новинарство, каде што со својот метод на работа постигна висок степен на мотивација на студентите и учество во радио и ТВ емисии во рамките

на Студентското радио и Телевизија и Центарот за односи со јавноста на Универзитетот „Гоце Делчев“ - Штип, а овозможува реализација на практична настава на студентите во ТВ Алфа. Д-р Коровешовска има учествувано на пет последователни меѓународни научни конференции „Општествени промени во глобалниот свет“, одржани на Правниот факултет при УГД-Штип, на панел-дискусиите „Медиуми и комуникации“ и тоа на дванаесеттата одржана на 25.9.2025 год., единаесеттата на 19-20.9.2024 год., потоа десеттата на 28-29.9.2023 год., деветтата на 1-2.9.2022 год. и осмата одржана на 2.9.2021 година, со усно презентирање на научни трудови претставени во горенаведената табела „Евалуација на научните трудови“.

Во рамките на научноистражувачката дејност, во периодот 2021 до 2025 година д-р Коровешовска има реализирано три студиски посети во странство, преку кои, со стекнување на искуство и знаење, придонесува во промените за подобар квалитет на студиската програма во Штип. Едната е во Берлин, 5-7 септември 2023 година: „DCAF Study visit on the Role of Civil Society Organizations and the Media in Security Sector Governance and Oversight“, по покана на Женевскиот институт за реформи во безбедносниот сектор. Следната 2024 година заминува во Брисел од 21-23 мај, со учество на „Interactive exchange and state of play on important developments in the EU, in the EU – North Macedonia relations“, со посебен аспект на средби и панел-дискусии со новинарите, комуникацискиот тим и односите со јавност на Европскиот парламент. Последната во конкретниот период (5 години во периодот до овој избор) е во Израел, 26-30 мај 2025 година: студиска посета на покана на израелското Министерство за надворешни работи, но и посета на неколку важни институции, меѓу кои и Универзитетот во Тел Авив.

Стручно-апликативна и организациско-развојна дејност

Д-р Искра Коровешовска ги има реализирано следниве стручни и организациско-развојни активности: била член во истражувачки тим на 4 научноистражувачки проекти, и тоа: „Слободата на изразување на медиумските работници во Источниот регион на Република С. Македонија“ (2020), „Perception of freedom of expression of media workers in the Western region of the Republic of North Macedonia“ (2021), „Perception of freedom of expression of media workers in the Northern and Southern region of the Republic of N.Macedonia“ (2022), «Media workers perception of freedom of expression in Republic of N. Macedonia» (2023) во рамките на Програмата за научноистражувачки проекти при Универзитетот „Гоце Делчев“ - Штип. Била демонстратор по предметот Медиуми и општество на Правниот факултет при Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје, од октомври 2006/2007 до 2013/2014 година. Во 2019 година, со Одлука на ННС на Правниот факултет на Универзитетот „Гоце Делчев“ е избрана како експерт за изведување на практична настава на повеќе предмети од областа на медиумите и комуникацијата. Во април 2021 година, со Одлука на ННС на Правен факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип таа е избрана во насловен доцент на студиите за Медиуми и комуникации, за предметите во втори и трет семестар: Јавен говор и јавен настап и Онлајн медиуми.

Била ангажирана како јуниор експерт за изработка и спроведување на комуникациска стратегија на проектот „Поддршка и имплементација

на Стратегијата за Ромите» (мај 2011 - јули 2012 година). Исто така, д-р Искра Коровешовска била вклучена како јуниор експерт за комуникации во проектот „Поттикнување на социјална инклузија на ранливи групи на пазарот на труд“ (март, 2012 - октомври 2012 г.). Исто така, таа активно била вклучена како консултант за комуникации на следниве проекти „Поддршка за вклучување на жените Ромки и жените од другите етнички заедници на пазарот на труд“ (јули-декември 2016 г.) и „Економско зајакнување и поддршка при вработување на самохраните мајки“ (ноември 2016-април 2017 г.), а учествувала во изработката на стратегијата за комуникации за потребите на Националната федерација на фармери (август 2018-октомври 2018 г.). Од 2022 година и се уште, таа е ангажирана како обучувач за јавен настап, јавен говор, вештини на комуникација. Има одржано пленарно, стручно предавање на тема „Вештини на деловно и кризно комуницирање“, на 9 август 2024 г., пред неколку извршни директори и раководители во групацијата Maliqui Group во Приштина, Косово, како и претходно, на 23 јули 2024 година, стручно предавање по покана на истата групација, но овој пат пред извршните директори и раководни структури во Скопје. На 20 октомври 2024 година, по покана на Школата за јавни политики „Мајка Тереза“, има одржано стручно предавање пред нивните студенти и алумни на тема „Македонските медиуми и заштитата на националните интереси: компаративна анализа со регионот и Европа“. На 30 јуни 2025 година, по покана на Светска банка, Невладината организација „САНО“ и Министерството за образование и наука, д-р Коровешовска одржа стручно предавање на тема „Развој на комуникациски вештини за работа на наставникот со ученик на подолго отсуство заради лекување“, пред 60 наставници од 50-тина македонски основни училишта.

Во 2023 година Македонската асоцијација на новинари (МАН) на д-р Искра Коровешовска и доделува Признание за автентичност и самостојност во ТВ новинарството. Со Одлука бр. 1102-60/6 од 2.4.2025 година, донесена на 273. седница на Наставно-научниот совет на Правен факултет, одржана на 1.4.2025 година, таа е именувана за член на Рецензентска комисија за избор на д-р Маја Блажевска-Евросимоска во насловно звање насловен доцент за наставно-научната област комуникации и мас-медиуми (5.08.00.05) на Правен факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Согласно со Законот за високо образование и Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, наставно-стручни, научни, наставни и соработнички звања на Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип, Рецензентската комисија ја разгледа комплетната документација што беше доставена, предвидена во Конкурсот за избор на еден наставник во насловно звање насловен доцент/насловен вонреден професор за наставно-научната област масовни комуникации (5.08.00.05), објавен на 18.11.2025 година во дневните весници „Вечер“ и „Коха“, и констатира дека единствен пријавен кандидат е д-р Искра Коровешовска. Воедно, Комисијата констатира дека кандидатката д-р Искра Коровешовска ги доставила сите потребни документи и дека ги исполнува условите за пријавување на Конкурсот.

По прегледот на документацијата и податоците, Рецензентската комисија констатира дека кандидатката д-р Искра Коровешовска: во целост

ги исполнува условите предвидени со позитивните законски прописи за избор на наставник; има континуирано научно напредување и позитивни научноистражувачки резултати во доменот на комуникациите и масовните медиуми; научните и стручните трудови и публикации од областа на комуникациите и мас-медиумите, чиј автор е кандидатката, покрај научно, стручно и теоретско, имаат и апликативно значење; преку учеството на меѓународни и домашни научни конференции, научни собири, советувања, работилници и семинари, кандидатката д-р Искра Коровешовска континуирано придонесува за развојот на областа на комуникациите и мас-медиумите. Исто така, кандидатката постојано и со голем успех ги надградува своите теоретски познавања од областа на комуникациите и мас-медиумите и истите успешно им ги пренесува на студентите во рамки на наставните процеси и менторската работа; има вкупно 143,5 поени (последните 5 години) согласно со Табелата на активности кои се бодуваат при избор во звање, со што ги исполнува условите предвидени во Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, наставно-стручни, научни, наставни и соработнички звања на Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип.

Имајќи го предвид претходно наведеното, Рецензентската комисија смета дека кандидатката д-р Искра Коровешовска во целост ги задоволува образовните, научните и стручните критериуми, како и законските услови и условите предвидени со постојните акти на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип за избор во наставно-научно звање насловен вонреден професор.

Со оглед на тоа, членовите на Комисијата едногласно и со задоволство му предлагаат на **Наставно-научниот совет на Правниот факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип да ја избере д-р Искра Коровешовска за наставник во наставно-научната област масовни комуникации, во звање насловен вонреден професор.**

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Андон Мајхошев, претседател, с.р.

Проф. д-р Јорданка Галева, член, с.р.

Проф. д-р Страшко Стојановски, член, с.р.

ТАБЕЛА НА АКТИВНОСТИ КОИ СЕ БОДУВААТ ПРИ ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ

Р. бр.	Наставно-образовна дејност	Поени				
		Во земјава		Во странство		Вкупно
		број	поени	број	поени	
5.	Избор во звање насловен вонреден професор	40				40
	ВКУПНО					40
Р. бр.	Научноистражувачка дејност и стручно-уметнички активности	Поени				
		Во земјава		Во странство		Вкупно
		број	поени	број	поени	
4.	Научен труд објавен во меѓународно научно списание (прв автор, втор автор, останати автори) – последните пет години меѓу двата избори	5 (Наведени во табела „Евалуација на научните трудови“)	4x9=36 1x6=6			42
9.	Учество на научен собир со реферат (постер/усно), концерт во земјава или во странство	5 (Усно презентирање на реферати на 5 последователни меѓународни научни конференции „Општествени промени во глобалниот свет“, одржани на Правниот факултет при УГД-Штип, на панел дискусиите „Медиуми и комуникации“ и тоа на 12-тата одржана на 25.9.2025, 11-тата на 19-20.9. 2024, потоа 10-тата на 28-29.9.2023, 9-тата на 1-2.9.2022 и осмата одржана на 2.9.2021 година)	1,5 (5x1,5=7,5)			7,5
14.	Учесник во научен проект	1 (Истражување спроведено во мај 2022: „Перцепција на слободата на изразување на медиумските работници во северниот и јужниот регион на Република С.Македонија“)	2 (1x2=2)			2

23.	Студиски престој во странство	<p>3 (Берлин, 5-7 септември 2023 година: „DCAF Study visit on the Role of Civil Society Organizations and the Media in Security Sector Governance and Oversight“</p> <p>2. Брисел 21-23 мај 2024: „Interactive exchange and state of play on important developments in the EU, in the EU – North Macedonia relations“</p> <p>3. Израел 26-30 мај 2025 година: Студиска посета на покана на израелското Министерство за надворешни работи, посета на неколку важни институции, меѓу кои и универзитетот во Тел Авив)</p>	8 (3x8=24)			24
ВКУПНО						75,5
Р. бр.	Стручно-апликативна дејност и организациско-развојна дејност	Поени				
		Во земјава		Во странство		
		број	поени	број	поени	Вкупно
7.	Пленарно предавање на стручен собир	<p>3 („Вештини на деловно и кризно комуницирање“, на 23 јули 2024 година, по покана на групација Maliqui Group.)</p> <p>(1. На 20. 11. 2024, по покана на Школата за јавни политики „Мајка Тереза“, тема: „Македонските медиуми и заштитата на националните интереси: компаративна анализа со регионот и Европа“)</p> <p>(2. На 30 јуни 2025 г. по покана на Светска банка, САНО и МОН, тема: „Развој на комуникациски вештини за работа на наставникот со ученик на подолго отсуство заради лекување“)</p>	2 (3x2=6)	1 („Вештини на деловно и кризно комуницирање“, на 9 август 2024 г., во Приштина, Косово)	4 (1x4=4)	10

19.	Стручни награди и признанија	1 (Скопје, 2023 година, Признание од Македонска асоцијација на новинари за „Автентичност и самостојност во ТВ новинарството“)	4 (1x4=4)			4
28.	Член на факултетски орган, комисија	1 (Член на рецензентска комисија за избор на д-р Маја Блажевска Евросимоска за наслобен доцент на Правен факултет, формирана со Одлука на 2.4.2025 г.)	2 (1x2=2)			2
	ВКУПНО					16
	ВКУПНО БОДОВИ ОД СИТЕ ОБЛАСТИ					131,5

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ ЗВАЊА ЗА НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ ОФТАЛМОЛОГИЈА НА ФАКУЛТЕТ ЗА МЕДИЦИНСКИ НАУКИ ПРИ УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ ВО ШТИП*

Со Одлука бр.2007-274/5 од 17.11.2025 година донесена на седница на Наставно-научниот совет на Факултетот за медицински науки, определени сме за членови на Рецензентска комисија за избор на наставник во сите звања за наставно-научната област **офталмологија (3.02.00.26)**, еден извршител, на Факултетот за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип:

- проф. д-р Емилија Даштевска, редовен професор за наставно-научната област офталмологија, вработена во ЈЗУ Универзитетска клиника за очни болести во Скопје – претседател;
- проф. д-р Милица Ивановска, редовен професор во пензија за наставно-научната област офталмологија – член;
- проф. д-р Милена Голубовиќ, редовен професор во пензија за наставно-научната област офталмологија – член.

Конкурсот за овој избор беше објавен во весниците „Вечер“ и „Коха“ на 12-13.7.2025 година и во предвидениот рок се пријави кандидатот:

- **проф. д-р Страхил Газепов**, вонреден професор, вработен на Факултет за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

Врз основа на приложената документација од кандидатот проф. д-р Страхил Газепов, чест ни е на Наставно-научниот совет на Факултетот за медицински науки да му го поднесеме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Биографски податоци

Проф. д-р Страхил Газепов е роден на 6.10.1967 г. во Радовиш, Република Македонија. Основно образование завршува во родниот град, а средно Медицинско училиште завршува во Штип, во 1986 год. Од 1988 до 1994 година, студира на Медицински факултет на Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Специјализира офталмологија на Клиниката за очни болести во Скопје и по 2002 година работи како офталмолог во Клиничката болница во Штип. Докторската дисертација *„Промени во автоматската компјутеризирана периметрија и оптичката кохерентна томографија во ран стадиум кај пациенти со примарен глауком на отворен агол“* ја брани во јануари 2015 година на Воено-медицинската академија, на Катедрата по очни болести во Софија, под менторство на д-р Лечезар Војнов, редовен професор, и се стекнува со звање доктор на медицински науки.

Проф. д-р Страхил Газепов бил избран во звање предавач за наставно-научната област офталмологија на Факултетот за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип во 2010 година. Во јануари 2016 година се стекнува со наставно-научното звање доцент на Факултетот за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип. Во 2021 година се стекнува со звање вонреден професор на Факултетот за медицински науки, Универзитет

„Гоце Делчев“ во Штип. Во 2024 година е избран за раководител на Катедрата за офталмологија на Факултетот за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

За својата работа е наградуван повеќе пати од Македонското лекарско друштво, Лекарската комора на Република Северна Македонија и од Министерството за здравство на Република Северна Македонија, а поради неговиот особен ангажман во областа на медицината, во април 2016 година добил Плакета од Македонското лекарско друштво за посебни заслуги и Благодарница од Лекарската комора на Република Северна Македонија во 2021 год.

Во периодот од 2007 до 2016 година и од 2024 година до сега е раководител на Очното одделение при Клиничката болница во Штип. Под негово менторство се воведени повеќе нови методи, меѓу кои и факохирургијата како најсовремен начин на лекување на катаракта. Исто така, бил и поранешен директор на оваа здравствена институција.

Член е на повеќе здруженија: Лекарска комора на Република Северна Македонија, Македонско лекарско друштво, Здружение на офталмолози на Република Северна Македонија и др.

Оженет е, татко на две деца.

Законски услови кои треба да ги исполнува кандидатот за избор во звање насловен вонреден професор

1. Со Одлука на Наставно-научниот совет на Факултетот за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип (Решение број 2002–41/9 од 15 јануари 2016 год.) д-р Страхил Газепов е избран во наставно-научната област офталмологија, во звање доцент;

2. Со Одлука на Наставно-научниот совет на Факултетот за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип (Решение број 2002–182/32 од 2 јуни 2021 год.) доц. д-р Страхил Газепов е избран во наставно-научната област офталмологија, во звање вонреден професор;

3. Објавени најмалку пет научноистражувачки трудови во соодветната област во меѓународни научни списанија или меѓународни научни публикации:

Прв автор				
1.	Gazepov, Strahil and Paleska, Teodora	<i>Hypermetropia - a refractive anomaly of modern times</i>	Knowledge – International Journal, 70 (4). pp. 385-388. ISSN 1857-923X	2025
2.	Gazepov, Strahil and Cvetkovska, Maria	<i>Myopia and its treatment in optometric practice</i>	Knowledge – International Journal, 70 (4). ISSN 1857-923X	2025
3.	Gazepov, Strahil and Osmani, Ilir	<i>Open – globe injury due to metallic foreign body: a case report</i>	Knowledge – International Journal, 70 (4). pp. 381-383. ISSN 1857-923X	2025
4.	Gazepov, Strahil and Ismaili Jonuz, Fjolla	<i>Refractive corrections of patients with retinopatia diabetica</i>	Knowledge – International Journal, 70 (4). pp. 397-402. ISSN 1857-923X	2025

5.	Gazepov, Strahil and Koneska, Jovana	<i>The representation of conjunctivitis in Shtip</i>	Knowledge – International Journal, 70 (4). pp. 417-420. ISSN 1857-923X	2025
6.	Gazepov, Strahil and Dimeska, Simona	<i>The representation of glaucoma in Shtip</i>	Knowledge – International Journal, 70 (4). pp. 411-415. ISSN 1857-923X	2025
7.	Gazepov, Strahil and Salihu, Azem	<i>Refractive surgery: principles, techniques, and advances</i>	Knowledge – International Journal, 69 (4). pp. 721-726. ISSN 1857-923X	2025
8.	Gazepov, Strahil and Konevska, Jovanka	<i>The representation of diabetic retinopathy in Shtip</i>	Knowledge – International Journal, 69 (4). pp. 697-700. ISSN 1857-923x	2025
9.	Gazepov, Strahil and Alicov, Funda and Blagadusoska, Gabriela	<i>Anti Vascular Endothelial Growth Factor (VEGF therapy)</i>	Knowledge – International Journal, 67 (4). pp. 607-610. ISSN 1857-923X	2024
10.	Gazepov, Strahil and Dolevska, Angela and Velkova, Bozanka	<i>Intraocular pressure (glaucoma)</i>	Knowledge – International Journal, 67 (4). pp. 601-605. ISSN 1857-923X	2024
11.	Gazepov, Strahil and Mancova, Martina	<i>Macular edema as the third cause of blindness in the world</i>	Knowledge – International Journal, 67 (4). pp. 619-622. ISSN 1857-923X	2024
12.	Gazepov, Strahil and Andonovski, Ivan and Jovancevska, Saska	<i>Cataract: treatment with phacoemulsification at Clinical Hospital Stip in 2023</i>	Knowledge – International Journal, 63 (4). pp. 445-450. ISSN 2545-4439 / 1857-923X	2024
13.	Gazepov, Strahil and Spasovski, Jovan	<i>Diabetic retinopathy: new aspects</i>	Knowledge – International Journal, 63 (4). pp. 429-432. ISSN 2545-4439	2024
14.	Gazepov, Strahil and Velickovska, Dragana and Gjorgieva, Biljana and Ademi, Doruntina and Shopova, Sanja and Ristova, Jovanka	<i>Dermoid cyst</i>	Knowledge – International Journal, Vol.61 (4). pp. 651-656. ISSN 1857-923X	2023
15.	Gazepov, Strahil and Stojanovska, Elena	<i>Role of supplementary treatment in the development of diabetic retinopathy</i>	Knowledge – International Journal, 59.4 (4). pp. 343-348. ISSN 1857-923X	2023
16.	Gazepov, Strahil and Velickovska, Dragana and Gorgiev Alen	<i>Corneal dystrophy Groenow-i</i>	Knowledge - International Journal Scientific Papers, 57 (4). pp. 573-578. ISSN 1857-923X	2023
17.	Gazepov, Strahil and Evnusheva, Rozita and Pecanova, Tanja and Simonova Srebreanova, Emilija	<i>Корелација на постпандемски период во однос на инциденцата на макуларна дегенерација</i>	Knowledge - International Journal, 55.4 (4). pp. 637-642. ISSN 2545-4439 1857-923X	2022
18.	Gazepov, Strahil and Selimi Ademi, Doruntina and Groozdanova, Eleonora and Gjorgieva, Biljana and Shekerinov, Toni	<i>Дескриптивно истражување на непролиферативна во корелација со пролиферативна дијабетична ретинопатија во Клиничка болница Штип</i>	Knowledge – International Journal, 55 (4). pp. 643-647. ISSN 2545-4439 1857-923X	2022

19.	Gazepov, Strahil and Charakchieva, Elena	<i>Impact of Covid-19 and Retinal Blood Vessels</i>	Knowledge – International Journal, 51 (4). pp. 641-644. ISSN 2545 – 4439	2022
20.	Gazepov, Strahil and Dzidrova, Violeta	<i>Amblyopia and strabismus in childhood</i>	Knowledge - International Journal, Scientific Papers, 46 (4). pp. 587-596. ISSN 2545-4439	2021
21.	Gazepov, Strahil and Emini, Sheribane	<i>Diabetic retinopathy</i>	Knowledge - International Journal, Scientific Papers, 47 (4). pp. 745-749. ISSN 2545-4439	2021
22.	Gazepov, Strahil and Shopova, Sanja and Spirovski, Vlado and Pesheva Jankovski, Vesna	<i>Uveal screening</i>	Knowledge - International Journal, Scientific Papers, 47 (4). pp. 757-764	2021
23.	Ismaili, Iljaz and Gazepov, Strahil	<i>Keratoconus management with corneal collagen crosslinking (Epi-on): a case report</i>	Knowledge - International Journal, Scientific Papers, 72 (4). pp. 545-550. ISSN 2545-4439	2025
24.	Velickovska, Dragana and Gazepov, Strahil and Gjorgieva, Biljana	<i>Ophthalmomyiasis externa – a report of three cases</i>	Macedonian Medical Review, 79 (112). p. 223. ISSN 0025-1097	2025
25.	Ismaili, Iljaz and Gazepov, Strahil	<i>Keratoconus treatment with corneal collagen crosslinking</i>	Knowledge – International Journal, 69 (4). pp. 727-731. ISSN 1857-923x	2025
26.	Mitreva, Anastasija and Gazepov, Strahil	<i>Incidence of refractive anomalies in Strumica</i>	Knowledge – International Journal, 67 (4). pp. 611-614. ISSN 1857-923X	2024
27.	Mitrev, Spase and Gazepov, Strahil	<i>Types of dioptoric glasses in North Macedonia and their application in the correction of refractive anomalies with special emphasis in the municipality of Strumica</i>	Knowledge – International Journal, 67 (4). pp. 615-618. ISSN 1857-923X	2024
28.	Gjorgjievska Kamceva, Martina and Gazepov, Strahil	<i>Urticaria e Pressione: a Case Report</i>	KNOWLEDGE – International Journal, 64.4 (4). pp. 425-428. ISSN ISSN 1857-923X	2024
29.	Spasovska, Ana and Gazepov, Strahil	<i>Advantages of automatic edging machine in the process of producing optical lenses</i>	Knowledge – International Journal, 63 (4). pp. 451-456. ISSN 2545-4439/ 1857-923X	2024
30.	Dijana, Bajovska and Gazepov, Strahil	<i>Apparatus and instruments in optometry</i>	Knowledge – International Journal, 63 (4). pp. 457-462. ISSN 2545-4439 / 1857-923X	2024
31.	Hristina, Mihov and Gazepov, Strahil	<i>Comparative analysis of low vision in pre-school children in Veles</i>	Knowledge – International Journal, 63 (4). pp. 463-468	2024
32.	Jordanoska, Ana and Gazepov, Strahil	<i>Contribution to rehabilitation aids in low vision</i>	Knowledge – International Journal, 63 (4). pp. 413-418. ISSN 2545-4439	2024

33.	Mirceska, Viktorija and Gazepov, Strahil	<i>Diabetic retinopathy challenge of modern times</i>	Knowledge – International Journal, 63 (4). pp. 433-438. ISSN 2545-4439	2024
34.	Georgieva, Ana and Gazepov, Strahil	<i>Employable persons with visual impairment aspects and challenges</i>	Knowledge – International Journal, 64 (4). pp. 401-406. ISSN 2545-4439	2024
35.	Karovski, Mitko and Gazepov, Strahil	<i>Psychology of low vision</i>	Knowledge – International Journal, 63 (4). pp. 473-478. ISSN 2545-4439 / 1857-923X	2024
36.	Vladimirova, Stefani and Gazepov, Strahil	<i>Refraction in a low vision patient</i>	Knowledge – International Journal, 63 (4). pp. 407-412. ISSN 2545-4439	2024
37.	Trpevsk, Andrejana and Gazepov, Strahil	<i>Rehabilitation of persons with low vision</i>	Knowledge – International Journal, 63 (4). pp. 439-444. ISSN 2545-4439 / 1857-923X	2024
38.	Filip, Ikonomovski and Gazepov, Strahil	<i>Sight impairment in elderly persons</i>	Knowledge – International Journal, 63 (4). pp. 469-472. ISSN 2545-4439 / 1857-923X	2024
39.	Cvetkova, Marija and Gazepov, Strahil	<i>Tools for improving low vision</i>	Knowledge - International Journal Scientific Papers, 63 (4). pp. 419-424. ISSN 2545-4439	2024
40.	Jakimovski, Elena and Gazepov, Strahil	<i>Visual impairment in the elderly</i>	Knowledge International Journal Scientific Papers, 63 (4). pp. 395-400. ISSN 2545-4439	2024
41.	Topov, Alek and Gazepov, Strahil and Georgiev, Alen and Pavleva, Renata and Jordanova, Stefanija and Butnejska Shaleva, Aleksandra	<i>Dislocated intraocular lens</i>	Knowledge – International Journal, 61 (4). pp. 631-634. ISSN 1857-923X	2023
42.	Gjorgieva, Biljana and Gazepov, Strahil and Ademi, Doruntina	<i>External ophthalmomyiasis</i>	Knowledge – International Journal, 54 (4). ISSN 2545-4439	2022
43.	Emini, Sheribane and Gazepov, Strahil	<i>Allergic conjunctivitis</i>	Knowledge - International Journal, Scientific Papers, 46 (4). pp. 581-585. ISSN 2545-4439	2021
44.	Emini, Sheribane and Gazepov, Strahil and Eftimova, Biljana and Lazarova, Biljana	<i>Conjunctivitis caused by Covid-19</i>	Knowledge - International Journal, Scientific Papers, 45 (4). pp. 841-845. ISSN 2545-4439	2021
45.	Gjufteski, Mario and Gazepov, Strahil	<i>Conjunctivitis, types of inflammation of the conjunctiva, presentation and comparison of classic virus conjunctivitis and conjunctivitis caused by SARS-CoV-2 virus</i>	Knowledge - International Journal, Scientific Papers, 47 (4). pp. 751-755.	2021

46.	Lazarova, Biljana and Eftimova, Biljana and Gazepov, Strahil and Naumovska, Zorica	<i>D-dimer levels as a biomarker for disease severity and mortality in Covid-19 critically ill patients</i>	Knowledge - International Journal, Scientific Papers, 45 (4). pp. 761-765. ISSN 2545-4439	2021
47.	Eftimova, Biljana and Lazarova, Biljana and Gazepov, Strahil and Naumovska, Zorica	<i>Prognostic value of lactate dehydrogenase for in-hospital mortality in critically ill patients with Covid-19</i>	Knowledge - International Journal, Scientific Papers, 45 (7). pp. 1447-1451. ISSN 2545-4439	2021

I. Наставно-образовна дејност

Во текот на 2010 година, д-р Страхил Газепов е избран за предавач за наставно-научната област офталмологија, од 2016 година е избран во звањето доцент, а од 2021 година е избран во звањето вонреден професор. Според тоа, почнувајќи од 2021 година, па се до денес, проф. д-р Страхил Газепов континуирано е вклучен во теоретските и практичните часови на студентите на Општа медицина, Дентална медицина, Оптометрија и Високата медицинска школа – отсек Медицински сестри.

При изведувањето на оваа едукативна дејност, солидно, стручно и педагошки подготвен се залага студентите успешно да ја совладаат материјата предвидена со програмата. Во текот на својот ангажман на Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип, активно е вклучен во наставата по предметите Офталмологија (насока Општа медицина), Основи на офталмологија (насока Дентална медицина), Основи на офталмологија (насока Медицински сестри) на Факултетот за медицински науки, насока Оптометрија, предметите: Техника на изработка на офталмолошки помагала, Процеси на изработка на офталмолошки помагала, Практична изработка на офталмолошки помагала, Офталмолошки и оптички инструменти, Фабрикување на офталмолошки помагала, Оптометрија 1, 2 и 3 и Слабовидост на стручните студии по Оптометрија.

Ментор е на повеќе од 40 дипломски работи и член на повеќе комисији за полагање или одбрана на дипломска работа. Исто така, вклучен е како ментор во едукација на специјализантите по офталмологија и е вклучен како ментор во едукација на повеќе од 14 студенти на специјалистички студии на втор циклус. Ментор е на тројца докторанди на трет циклус студии на Факултетот за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип.

II. Научноистражувачка дејност

Проф. д-р Страхил Газепов во последните пет години има објавено 47 трудови во списанија со меѓународен уредувачки одбор и презентирани на соодветни конгреси со меѓународен карактер. Во дваесет и два од овие трудови се јавува како прв автор, а во преостанатите дваесет и пет како коавтор. Во текот на последните пет години, проф. д-р Страхил Газепов бил во стручниот организациски одбор на третиот и четвртиот Студентски конгрес кој го организираа студентите на Факултетот за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип. Поканет предавач на повеќе конгреси, меѓу кои и на Симпозиумот што го организираа „Систина офталмологија“ и „Промедика“.

Научни трудови објавени во меѓународни научни списанија

1. **Gazepov, Strahil and Paleska, Teodora (2025) *Hypermetropia - a refractive anomaly of modern times*. Knowledge – International Journal, 70 (4). pp. 385-388. ISSN 1857-923X <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/36052>**

Хиперметропијата, позната и како далекувидост, е честа рефрактивна аномалија при која далечните објекти се гледаат појасно отколку блиските. Оваа состојба настанува кога светлинскиот зрак што влегува во окото се прекршува зад ретината, што најчесто е резултат на кратка аксијална должина на окото или недоволна кривина на рожницата. Во оптометриската пракса, точното дијагностицирање и навремено управување со хиперметропијата е од клучно значење за да се спречат дополнителни проблеми, како што се замор на очите, главоболки и тешкотии при извршување на блиски задачи, вклучувајќи читање или користење на дигитални уреди за подолг период. Дијагностичкиот процес за хиперметропија вклучува сеопфатни визуелни тестови, како што е користењето на дигитален автокераторефрактометар, кој прецизно ја мери кривината на рожницата и рефрактивната аномалија на окото. Овој инструмент помага во одредување на диоптријата на хиперметропија и гарантира персонализиран пристап во корективните мерки. Дополнително, се изведуваат тестови за стереоскопско гледање за да се процени бинокуларниот вид и перцепцијата на длабочината, кои се клучни за вкупната визуелна функција.

2. **Gazepov, Strahil and Cvetkovska, Maria (2025) *Myopia and its treatment in optometric practice*. Knowledge – International Journal, 70 (4). ISSN 1857-923X <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/36050>**

Промената на насоката на простирањето на светлосните зраци кои што поминуваат од една во друга средина се дефинираат со поимот рефракција. Рефракција на човековото око би го дефинирале како поим за сите нормални и абнормални прекршувања кога светлината поминува низ очните медиуми за да стигне назад до ретината како светлосен зрак. Овој светлосен зрак на својот пат е подложен на повеќе промени, како што се рефракција, дифракција, рефлексија и апсорпција. Од сите својства на светлината, најмногу во оптометриската пракса се работи на рефракцијата и диоптриските леќи кои ги употребуваме за нејзино коригирање. За да можеме да ги разбереме рефракциите мора да започнеме од почеток, за тоа кои видови на рефракција ги имаме кај човекот. Рефракцијата може да ја дефинираме со два поими: еметропија и аметропија. Кај еметропијата станува збор за нормално око, каде што светлосните зраци кои паѓаат паралелно на окото се фокусираат право на ретината. За да биде едно око еметропно, треба да има нормална корелација во однос на аксијалната должина на око и нормална рефракција на очните медиуми низ кои врви светлосниот зрак, како што се: роговицата, очната водичка која ја исполнува предната очна комора, леќата и стаклестото тело. Ако оваа корелација е нормална и целосна светлосните зраци ќе се прекршат во макулата на ретината со што добиваме јасна и чиста слика. За разлика од еметропијата, тука е аметропијата каде што светлосните зраци не прават фокус на макулата, со што се јавува некоја рефрактивна аномалија.

3. **Gazepov, Strahil and Osmani, Ilir (2025) *Open – globe injury due to metallic foreign body: a case report*. Knowledge – International Journal, 70 (4). pp. 381-383. ISSN 1857-923X <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/36048>**

Окуларните повреди се главна причина за трајно губење на видот и слепило. Окуларната траума опфаќа повреди кои го зафаќаат окото и неговите окуларни структури кои се движат од површни абразии до тешки оштетувања што може да резултираат со слепило. Пенетрирачките повреди може да резултираат со палпбални лацрации, интраокуларно крвање, задржани туѓи предмети или одлепување на мрежницата. Степенот на оштетување на видот предизвикан од такви повреди варира врз основа на повеќе фактори, вклучувајќи ја природата и сериозноста на траумата, спроведената медицинска нега на време и успехот од обезбедениот третман. Окуларната траума останува една од главните причини за слепило што може да се спречи и во земјите во развој, нагласувајќи ја важноста од навремена хируршка интервенција, кога истата е неопходна. Повредите најчесто се јавуваат кај активно вработени лица. Дрвото, остриот предмет и стаклото се најчестите предмети на пенетрирачка окуларна траума. Пациентот со окуларна траума секогаш треба најпрво да се прегледа за да се исклучи каква било друга можна опасна повреда по живот.

4. Gazepov, Strahil and Ismaili Jonuz, Fjolla (2025) *Refractive corrections of patients with retinopatia diabetica*. Knowledge – International Journal, 70 (4). pp. 397-402. ISSN 1857-923X <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/36053>

Дијабетичната ретинопатија (ДР) претставува водечка причина за нарушување на видот и слепило кај возрасни лица со дијабетес мелитус. Патолошките промени во ретиналната васкулатура, вклучувајќи микроаневризми, хеморагии, ексудати и неоваскуларизација, ја компромитираат интегритетот на ретината и визуелната функција. Покрај ретиналните лезии, пациентите со ДР често покажуваат рефрактивна нестабилност, која се манифестира како флукуации на визуелната острина и промени во рефрактивната грешка. Прецизната рефрактивна корекција кај оваа популација е есенцијална, но предизвикувачка, бидејќи бара внимание и на структурните очни промени и на системската метаболна контрола.

5. Gazepov, Strahil and Koneska, Jovana (2025) *The representation of conjunctivitis in Shtip*. Knowledge – International Journal, 70 (4). pp. 417-420. ISSN 1857-923X <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/36051>

Целта на ова истражување е да се увиди дали полот и старосната граница играат улога во развивање на конјунктивитис, како и во кои месеци од годината најчесто е најзастапен. Конјунктивитис претставува воспаление на конјунктивата - тенка мембрана која ја обложува внатрешноста на очните капаци и предната површина на окото. Според етиологијата може да биде: бактериски, вирусен, микотичен или алергиски. Симптомите варираат според причинителот. Најчести симптоми кај бактерискиот конјунктивитис се гребене, чувство на туѓо тело во окото и пурулентен секрет. Вирусниот конјунктивитис се карактеризира со серозен секрет, едематозни капаци, фотофобија. Алергискиот конјунктивитис се карактеризира со црвенило, интензивен јадеж, солзење на очите. Дијагнозата најчесто се поставува според клиничка слика, брис од око. Терапијата се разликува во зависност на етиолошкиот фактор, бактерискиот конјунктивитис се третира со антибиотски капки или маст, а вирусниот конјунктивитис се третира со вештачки солзи и антивирусни масти и антивоспалителни капки. Алергискиот конјунктивитис се третира со вештачки солзи, антихистаминици, а микотичниот конјунктивитис се третира со антимиотични капки. По спроведеното истражување во Клиничка

болница - Штип добиените податоци укажуваат дека во 2024 година имало вкупен број од 463 заболени од конјунктивитис на територијата на Штип, С. Македонија. Според пол од 463 заболени, вкупно 227 биле мажи, односно 49% и вкупно 236 жени, односно 51%. Според старосна граница испитаниците беа поделени на три групи: Пациенти заболени од конјунктивитис под 40 години; пациенти заболени од конјунктивитис од 40 до 60 години; пациенти заболени од конјунктивитис над 60 години.

6. Gazepov, Strahil and Dimeska, Simona (2025) *The representation of glaucoma in Shtip*. Knowledge – International Journal, 70 (4). pp. 411-415. ISSN 1857-923X <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/36054>

Целта на овој труд е да се испита поврзаноста меѓу полот и возраста со појавата на глауком, преку анализа на движењето на неговата инциденца во различни популациски групи. Глаукомот претставува хетерогена група на прогресивни оптиконевропатии, кои се карактеризираат со постепено и неповратно структурно оштетување на главата на очниот нерв, проследено со специфични и постепено влошувачки функционални нарушувања во видното поле, што во отсуство на навремена интервенција водат до значително намалување на квалитетот на видот и трајно слепило. Иако најчесто е асоциран со покачен интраокуларен притисок (ИОП), истиот не е задолжителен услов за дијагноза. Глаукомот се смета за водечка причина за неповратно губење на видот на глобално ниво. Глаукомите се класифицираат на примарни, кои вклучуваат отвореноаголни и затвореноаголни форми, секундарни, што произлегуваат од други очни или системски патологии, и конгенитални, кои настануваат поради развојни аномалии во детската возраст.

7. Gazepov, Strahil and Salihu, Azem (2025) *Refractive surgery: principles, techniques, and advances*. Knowledge – International Journal, 69 (4). pp. 721-726. ISSN 1857-923X <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/35852>

Некоригираните рефрактивни грешки произлегуваат од неправилности или несовершености во обликот на роговицата или леќата, кои создаваат дефекти кои можат да се коригираат со хируршка интервенција: миопија, хиперопија, астигматизам и пресбиопија. Хируршката интервенција за отстранување или значително намалување на потребата од очила станува сè повеќе популарна како долгорочна опција. Рефрактивната хирургија станала популарна во однос на очилата и контактни леќи уште од крајот на 1900-тите години, кога ласерската и интраокуларната хирургија станале популарни поради поголемата безбедност и ефективност на овие процедури. Една од техниките на рефрактивна хирургија, наречена радијална кератотомија (RK), беше развиена во 70-тите години на минатиот век и вклучуваше промена на обликот на роговицата преку радијални инцизии во роговицата. Меѓутоа, оваа метода беше придружена со проблеми, како што се флукутирање на видот и нестабилност на роговицата. Технологијата на ексимер ласерот влијаеше на очната хирургија во 80-тите години на минатиот век поради точноста и ефективноста на хируршките процедури што беа воведени, меѓу кои беа фоторефрактивната кератектомија (PRK) и ласерски асистираниот ин ситу кератомилеусис (LASIK). Последниот напредок во технологијата на фемтосекундни ласери, како и корнеални вградувања и интраокуларни леќи (IOL), ја прават хируршката опција поширока; тие се дополнително подобрени со такви дијагностички алатки како што се корнеална томографија и оптичка

когерентиска томографија (ОСТ), што овозможува персонализиран пристап во терапијата.

8. Gazepov, Strahil and Konevska, Jovanka (2025) *The representation of diabetic retinopathy in Shtip*. Knowledge – International Journal, 69 (4). pp. 697-700. ISSN 1857-923x <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/35855>

Целта на ова истражување е да се увиди дали полот и старосната граница играат улога во развивањето на дијабетична ретинопатија. Дијабетичната ретинопатија претставува една од компликациите на дијабетичната болест која доведува до оштетување на видот. Квалитетот на метаболната контрола директно влијае врз развивањето на дијабетична ретинопатија. Хроничната хипергликемија предизвикува промени во микроциркулацијата на ретината. Има две фази на дијабетична ретинопатија: непролиферативна фаза (каде што се афектирани малите крвни садови, при што доаѓа до истекување на течности и создавање на едем) и пролиферативна фаза (каде што растат абнормални крвни садови). Најчесто пациентите се јавуваат поради заматен вид, темни дамки во видното поле. Дијабетичната ретинопатија се дијагностицира со: офталмоскопија, флуоресцинска ангиографија, оптичка кохерентна томографија. Терапијата се состои од регулирање на гликемијата, ласерфотокоагулација, антиVEGF третман. По спроведеното истражување во Клиничката болница - Штип добиените податоци укажуваат дека во 2023 година имало вкупен број од 118 пациенти заболени од дијабетична ретинопатија на територијата на Штип, С. Македонија. Според пол од 118 заболени, вкупно 57 биле мажи, односно 48% и вкупно 61 жени, односно 52%.

9. Gazepov, Strahil and Alicov, Funda and Blagadusoska, Gabriela (2024) *Anti Vascular Endothelial Growth Factor (VEGF therapy)*. Knowledge – International Journal, 67 (4). pp. 607-610. ISSN 1857-923X <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/35265>

Целта на овој труд е да се прикаже важноста на терапијата против васкуларниот ендотелијален фактор за раст (anti-VEGF-therapy) и да се разбере и подобри третманот за болести кои вклучуваат абнормален раст на крвни садови и нивното влијание врз видот. Овие заклучоци ја позиционираат антиVEGF терапијата како една од најуспешните интервенции за третман на очни заболувања, но исто така нагласуваат потреба од иновации за долгорочна ефикасност и намалување на товарот за пациентите.

10. Gazepov, Strahil and Dolevska, Angela and Velkova, Bozanka (2024) *Intraocular pressure (glaucoma)*. Knowledge – International Journal, 67 (4). pp. 601-605. ISSN 1857-923X <https://eprints.ugd.edu.mk/35267/>

Целта на ова истражување е да ја поттикне свеста на пациентите, бидејќи единствен начин е рана детекција на глауком односно редовни очни прегледи, а со тоа се спречува трајно губење на видот. Ова истражување има за цел да ги едуцира пациентите за можните ризици кои произлегуваат од несоодветна грижа на здравјето на очите.

11. Gazepov, Strahil and Mancova, Martina (2024) *Macular edema as the third cause of blindness in the world*. Knowledge – International Journal, 67 (4). pp. 619-622. ISSN 1857-923X <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/35268>

Целта на овој труд е исходот на антиВЕГФ терапијата на макуларниот едем, стабилноста на болеста, промени во макулата претставени преку промени на ОЦТ кај пациенти дијагностицирани при Клиничка болница

-Штип. И, секако, една од главните причини да се напише овој труд е важноста од раното дијагностицирање на макулариот едем и редовните офталмолошки контроли.

12. Gazepov, Strahil and Andonovski, Ivan and Jovancevska, Saska (2024) Cataract: treatment with phacoemulsification at Clinical Hospital Stip in 2023. Knowledge – International Journal, 63 (4). pp. 445-450. ISSN 2545-4439 / 1857-923X <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/34004>

Целта на ова научно истражување е да ги идентификува и анализира основните фактори и механизми кои довеле во развојот на катарактата, како и да ја проучи можноста за нови терапевтски пристапи како факоемулзификацијата со имплантација на интраокуларна леќа. Исто така, ова истражување има за цел да придонесе кон подобрување на клиничките стратегии насочени кон дијагностика и третман на катарактата, со што ќе им се овозможи на пациентите подобар квалитет на животот.

13. Gazepov, Strahil and Spasovski, Jovan (2024) Diabetic retinopathy: new aspects. Knowledge – International Journal, 63 (4). pp. 429-432. ISSN 2545-44 <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/34001>

Целта на ова истражување е да го прикажеме значајниот аспект на новата технологија, социоемоционалните услови, АИ и ВР како нови алатки за дијагноза, третман и превенција на ДР, како нова ера и поттикнување на поголема свесност во врска со ДР и ДМ во нашата држава. Препознавањето и адекватното справување со овие нови аспекти има голем потенцијал да го подобри квалитетот на живот и прогнозата на пациентите засегнати од оваа сериозна микроваскуларна компликација.

14. Gazepov, Strahil and Velickovska, Dragana and Gjorgieva, Biljana and Ademi, Doruntina and Shopova, Sanja and Ristova, Jovanka (2023) Dermoid cyst. Knowledge – International Journal, Vol.61 (4). pp. 651-656. ISSN 1857-923X <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/33025>

Целта на овој труд е приказ на случај со дермоидна циста, начинот на дијагноза и третман, бидејќи истата придонесува за замаглување, намалување на видната острина и постепено губење на видот, со настанување на мрзливо око или амблиопија. Редовните офталмолошки прегледи се од суштинско значење за навремено дијагностицирање на оваа болест. Параната дијагноза и соодветниот третман спречува развивање на сериозни компликации. Децата со лимбален дермоид треба внимателно да се следат со закажување офталмолошки преглед на секои три месеци, треба да се одреди видната острина, присуство/отсуство на амблиопија и совети за терапија со окулзија. Овие сериски испитувања треба да продолжат се додека не се исполнат критериумите за хируршко отстранување: развој на клинички значајна анзетропија, престојна или воспоставена амблиопија, растење на лимбалниот дермоид, како и од естетска причина.

15. Gazepov, Strahil and Stojanovska, Elena (2023) Role of supplementary treatment in the development of diabetic retinopathy. Knowledge – International Journal, 59.4 (4). pp. 343-348. ISSN 1857-923X <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/32228>

Целта на овој труд е да се добијат информации за потенцијалните подобрувањата и несаканите ефекти кои ги дава суплементарниот третман кај дијабетичната ретинопатија од перспектива на пациентот. Навремена

превенција спречува појава на сериозни компликации. Дијабетичната ретинопатија може и да не даде симптоми се додека не е доцна. Од сите овие горенаведени причини, најдобро е да се стремиме кон превенција на истата, со редовни офталмолошки контроли на секој пациент со дијабетес мелитус, употреба на суплементарна терапија и добра гликемиска контрола.

16. Gazepov, Strahil and Velickovska, Dragana and Gorgiev, Alen (2023) *Corneal dystrophy Groenow-i*. Knowledge - International Journal Scientific Papers, 57 (4). pp. 573-578. ISSN 1857-923X <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/31651>

Целта на овој труд е да се обрне повеќе внимание кога е во прашање корнеалната дистрофија, бидејќи истата придонесува за замаглување, намалување на видната острина и постепено губење на видот. Редовните офталмолошки прегледи се од суштинско значење за навремено дијагностицирање на оваа болест. Па раната дијагноза и соодветниот третман спречува развивање на сериозни компликации. Од целокупното наше истражување можеме да заклучиме дека корнеалната дистрофија е ретко генетско хромозомално заболување. За превенирање на развивање на конечниот тек на болеста потребни се редовни офталмолошки прегледи барем еднаш годишно.

17. Gazepov, Strahil and Evnusheva, Rozita and Pecanova, Tanja and Simonova Srebrenova, Emilija (2022) *Корелација на пост-пандемски период во однос на инциденцата на макуларна дегенерација*. Knowledge - International Journal, 55.4 (4). pp. 637-642. ISSN 2545-4439 | 1857-923X <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/30934>

Целта на ова истражување е да се прикаже корелацијата на макуларната дегенерација во однос на постпандемскиот ковид период. Друга цел е да се прикаже влијанието на терапевтските ефекти по примената на истата и да се добие подобрување на видната острина, да се одложи прогресијата на болеста и влошувањето на видот. Превентивно се препорачува дневен внес од 500 mg витамин Ц, 400 IU (меѓународни единици) витамин Е, 15 mg бета каротин, 80 mg цинк и 2 mg бакар кој го намалува ризикот од прогресија на болеста за 25 проценти. Јадење храна богата со антиоксиданти (витамин А, Е, Ц, цинк, бета каротен), јадење риба (диета богата со омега 3 масни киселини), откажување од пушење, добра контрола и третман на други системски заболувања, како и редовни посети на офталмолог, значително го намалуваат ризикот од прогресија на болеста и го зачувуваат видот.

18. Gazepov, Strahil and Selimi Ademi, Doruntina and Groozdanova, Eleonora and Gjorgieva, Biljana and Shekerinov, Toni (2022) *Дескриптивно истражување на непролиферативна во корелација со пролиферативна дијабетична ретинопатија во Клиничка болница Штип*. Knowledge – International Journal, 55 (4). pp. 643-647. ISSN 2545-4439 | 1857-923X <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/30936>

Целта на ова истражување е да дадеме приказ на корелацијата на непролиферативна и пролиферативна дијабетичната ретинопатија со дескриптивно истражување кое е направено во офталмолошката амбуланта при Клиничка болница - Штип. Како втора цел за овој труд е рано откривање, третман и превенција со цел подобра прогноза на болеста. Најдобар третман за дијабетична ретинопатија е превенцијата. Сите дијабетичари треба секојдневно да го проверуваат шеќерот во крвта, рутински да го посетуваат

својот лекар, да следат диета за дијабетичари. Бидејќи дијабетичната ретинопатија е често асимптоматска во раните фази, луѓето со дијабетес треба да направат проширен офталмолошки преглед двапати годишно.

19. Gazepov, Strahil and Charakchieva, Elena (2022) *Impact of Covid-19 and Retinal Blood Vessels*. Knowledge – International Journal, 51 (4). pp. 641-644. ISSN 2545 – 4439 <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/29655>

Целта на оваа студија е да се оцени присуството на ретинални и микроваскуларни промени кај пациенти со КОВИД-19 со билатерална пневмонија поради САРС-КОВ-2 што бара прием во болница и споредување со група на контроли според возраста и полот. Пациентите со билатерална пневмонија на КОВИД-19 беа подложени на ретинална слика 14 дена по отпуштањето од болница со мерења на структурна оптичка кохерентна томографија (ОСТ) и оптичка кохерентна томографска ангиографија (ОСТА) (Jorge GonzálezZamora I. V.-M.-P.-V.-V.-L., 2021). Оклузијата на централната ретинална артерија може да има катастрофални последици врз оклузијата на централната вена, што значи дека прогнозата не е добра. Исто така, во најнови истражувања кои ги следат микроваскуларните промени на мрежницата е важно е да се напомене дека имајќи предвид дека многу од пациентите се јавуваат со доцна симптоматологија, потребно е да се изврши надзор на пациенти кои го прележале вирусот.

20. Gazepov, Strahil and Dzidrova, Violeta (2021) *Amblyopia and strabismus in childhood*. Knowledge - International Journal, Scientific Papers, 46 (4). pp. 587-596. ISSN 2545-4439 <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/28269>

Целта на овој труд е да се утврди преваленцата на нарушувањето на видот кај детската популација од предучилишна возраст, идентификување, рана дијагноза и третман на децата со рефрактерни нарушувања, како и утврдувањето на потребата од воведување на редовна предучилишна скрининг програма за детекција на визуелни нарушувања. Важни придобивки од оваа студија се откриената анизометропија, рефрактерните аномалии, како и зголемениот агол како индикатор на можност за развој на страбизмот. Нивното рано откривање води до навремен и успешен третман, со што ниедно дете не би било лишено од одлична видна острина.

21. Gazepov, Strahil and Emini, Sheribane (2021) *Diabetic retinopathy*. Knowledge - International Journal, Scientific Papers, 47 (4). pp. 745-749. ISSN 2545-4439 <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/28422>

Во периодот една година (2017-2018) во Одделот за очни болести во Општа болница – Куманово се прегледани 748 пациенти. Кај сите овие пациенти беше направен детален офталмолошки преглед кој вклучуваше и преглед на очното дно во мидријаза. Исто така, пациентите пополнуваа и анкетен прашалник кој вклучуваше: возраст на пациентите, времетраење на шеќерната болест, кога е направен првиот преглед, терапијата со која пациентите ја регулираат шеќерната болест и дали се запознаени со можните компликации од дијабетот врз органот за вид. Дијабетичната ретинопатија останува водечка причина за слепило и оштетување на видот кај работоспособната популација. Затоа се препорачува подобра соработка помеѓу општите лекари, дијабетолозите и офталмолозите за да се спречи развојот на пролиферативната дијабетична ретинопатија, а со тоа и можните тешки компликации од истата кои може да доведуваат и до слепило.

22. Gazepov, Strahil and Shopova, Sanja and Spirovski, Vlado and Pesheva Jankovski, Vesna (2021) *Uveal screening*. Knowledge - International Journal, Scientific Papers, 47 (4). pp. 757-764. <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/28424>

Увеитисот е воспалително нарушување на увеалниот тракт на окото, кое може да се јави кај возрасни и кај децата. Увеалниот тракт се состои од ирис, цилијарно тело и хориоидеа. Кај повеќето пациенти увеитисот е акутен, преден и едностран и се манифестира со фотосензитивност, ненадејна појава на болка и замаглен вид. Најчестите компликации на увеитис вклучуваат: глауком каде што се оштетува оптичкиот нерв, кој го поврзува окото со мозокот; може да доведе до губење на видот ако не се дијагностицира и третира рано, катаракта, каде што промените во леќата на окото предизвикуваат леќата да стане помалку транспарентна, што резултира во заматен вид, цистоиден едем на макулата, отекување на мрежницата (највнатрешниот слој на окото кој е осетлив на светлина); може да влијае на некои луѓе со долготраен или заден увеитис, аблација на мрежница кога мрежницата почнува да се оддалечува од крвните садови што ја снабдуваат со кислород и хранливи материи, задни синехии воспаление што предизвикува ирисот да се залепи на леќата на око, поверојатно е да се случи ако увеитисот не се третира брзо. Целта на оваа студија е да се евалуираат епидемиолошки аспекти на увеитис, како што се преваленца на увеитис во Источниот регион на С. Македонија, преваленца на увеитис поврзана со инфламаторни ревматски заболувања, застапеноста по однос на пол и возрасни групи.

23. Ismaili, Iljaz and Gazepov, Strahil (2025) *Keratoconus management with corneal collagen crosslinking (Epi-on): a case report*. Knowledge - International Journal, Scientific Papers, 72 (4). pp. 545-550. ISSN 2545-4439 <https://eprints.ugd.edu.mk/35850/>

Цел на трудот е да се оценат ефикасноста и безбедноста на Corneal Collagen Crosslinking (CXL) кај пациенти со кератоконус и други корнеални ектазии, со посебен осврт на подобрувањата на визуелните и топографските параметри на рожницата. Резултатите од овој случај ја потврдуваат важноста на навремена дијагностика и интервенција со Corneal Collagen Crosslinking (epi-on) во третманот на кератоконус. Методата се покажува како ефикасна во стабилизирање на рожницата, спречување на напредувањето на болеста и подобрување на видната острина. И покрај тоа што CXL е во фаза на стандардизација, клиничките резултати укажуваат на значајно намалување на ектазијата кај третираното око и спречување на потребата од крајна трансплантација на рожницата во многу случаи. Овој клинички случај, исто така, ја истакнува двојната природа на болеста која ги зафаќа и двете очи и го нагласува значењето на редовното следење и навремената интервенција за оптимален исход на пациентот.

24. Velickovska, Dragana and Gazepov, Strahil and Gjorgieva, Biljana (2025) *Ophthalmomyiasis externa – a report of three cases*. Macedonian Medical Review, 79 (112). p. 223. ISSN 0025-1097 <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/36757>

Оваа студија презентира и анализира три случаи на надворешна офталмомијаза, заедно со нивните пристапи за лекување. Кожата, окото, носот, параназалните синуси, грлото, цревата и урогениталниот тракт се меѓу анатомските локации каде што е познато дека се јавува. Најраспространетиот

вид на офталмомијаза е конјунктивалната мијаза, која е бенигна, самоограничувачка состојба која е релативно лесна. Приближно 5% од сите случаи на мијаза кај луѓето вклучуваат очна манифестација. Офталмомијаза екстерна може да се манифестира со различни клинички знаци, вклучувајќи типичен конјунктивитис, псевдомембранозен конјунктивитис, блефароконјунктивитис, пунктатен кератитис и кератувеитис. Врз основа на симптомите, болката во очите обично претходела од чешање (пруритус), конјунктивално црвенило (хиперемиа), чувство на туѓо тело во окото и прекумерно солзење (лакримација). Овие рани симптоми на офталмомијаза екстерна може да се помешаат со конјунктивитис. Бидејќи ларвата може да се види како се движи во сите правци од страна, откривањето и дијагнозата се многу полесни. Основата на третманот е рачно вадење на секоја ларва под локална анестезија, по што следува миење или плакнење на очите и локална терапија. Секогаш е подобро да се спречи отколку да се лекува. Значајни компликации од офталмомијаза може да се избегнат со соодветна лична хигиена. Три случаи на офталмомијаза беа идентификувани и третирани во Клиничката болница - Штип во Република Северна Македонија во 2025 година. Типично е што сите пациенти се мажи од рурални средини кои работат во земјоделство и сточарство. За земјоделците и овчарите, мијазата треба да се смета за професионална болест.

25. Ismaili, Iljaz and **Gazepov, Strahil** (2025) *Keratoconus treatment with corneal collagen crosslinking*. Knowledge – International Journal, 69 (4). pp. 727-731. ISSN 1857-923x <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/36755>

Целта на третманот е да се спречи напредувањето на измени во дебелината и закривеноста на рожница кај кератоконус и маргинална пелуцидна дегенерација. Овие состојби се карактеризираат со намалена дебелина на рожницата или зголемување на кривината, намалување на видната острина, кратковидост и астигматизам. Корнеалниот колагенски крослинкинг е ефикасен метод за зајакнување на рожницата и спречување на прогресијата на кератоконус. Овој метод значително ја намалува потребата од трансплантација на рожницата и ги подобрува визуелните и топографските параметри. Идните истражувања треба да се насочат кон проширување на индикациите и подобрување на техниките.

26. Mitreva, Anastasija and **Gazepov, Strahil** (2024) *Incidence of refractive anomalies in Strumica*. Knowledge – International Journal, 67 (4). pp. 611-614. ISSN 1857-923X <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/35266>

Фокус на оваа студија е да ја процени распространетоста, инциденцата и ризик-факторите за рефрактивните аномалии, со цел да придонесе за развој на интегрирани и одржливи решенија за подобрување на визуелното здравје и намалување на јавноздравственото оптоварување поврзано со рефрактивните аномалии. Раното откривање, редовните прегледи и достапните корективни опции за подобрување на видното здравје се најбитните работи за решавање на овие состојби, како и на секое друго поле во медицината. Во дигиталната ера во којашто живееме ова истражување обезбедува основа за развој на стратегии фокусирани за намалување на видното оптоварување и промоција на здрави навики.

27. Mitrev, Spase and **Gazepov, Strahil** (2024) *Types of dioptric glasses in North Macedonia and their application in the correction of refractive anomalies with special*

emphasis in the municipality of Strumica. Knowledge – International Journal, 67 (4). pp. 615-618. ISSN 1857-923X <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/35269>

Резултатите од истражувањето го нагласуваат значењето на рефракциските аномалии како глобален здравствен предизвик, со директни импликации врз квалитетот на животот. Во локалниот контекст на Општина Струмица, анализа на преференциите за различни видови диоптриски стакла покажува дека стаклата со заштита од сина светлина и асферичниот дизајн се најпопуларни, што е показател за свеста на популацијата за дигиталниот замор и оптичките предности. Сепак, ограничената достапност до специјализирана оптичка грижа во руралните области и влијанието на социоекономските фактори укажуваат на потребата од мултидисциплинарен пристап, насочен кон едукација, рано откривање и промовирање на еднаков пристап до напредни решенија за корекција на видот.

28. Gjorgjievska Kamceva, Martina and **Gazepov, Strahil** (2024) *Urticaria e Pressione: a Case Report*. KNOWLEDGE – International Journal, 64.4 (4). pp. 425-428. ISSN 1857-923X : <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/34129>

Уртикаријата е мономорфна дерматоза која се карактеризира со дермален едем како последица на вазодилатацијата на крвните садови. Карактеристична ефлоресценција за уртикаријата е уртиката, а во 40- 45 % од случаите таа е придружена со ангиоедем. Уртиката претставува ограничена помалку или повеќе елевирани интензивно пруритична плака, најчесто со црвена боја, но може да биде розеникава или белузлава, која перзистира од неколку минути до 24 часа, но може и постојано да се појавуваат нови промени, а понекогаш уртиките меѓу себе конфлуираат при што се создаваат поголеми фигурирани промени со периферно ширење и централна регресија. Понекогаш уртикаријата може да биде проследено и со ангиоедем, кој претставува помалку или повеќе изразен циркумскриптен едем локализиран каде било на кожата или мукозните мембрани и се повлекува за 72 часа.

29. Spasovska, Ana and **Gazepov, Strahil** (2024) *Advantages of automatic edging machine in the process of producing optical lenses*. Knowledge – International Journal, 63 (4). pp. 451-456. ISSN 2545-4439/ 1857-923X <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/34002>

Овој труд има за цел да ги покаже предностите на автоматските брусни машини за изработка на диоптерски леќи во една оптичка лабораторија од страна на оптометрист или стручно лице. Во истражувањето беа употребени 180 диоптерски леќи, направени од различни материјали и тоа: минерални, пластични и леќи со висок индекс на прекршување. Предвид беа земени и некои други параметри како: брзина на изработка, квалитет на изработка, безбедност на оптометристот, материјал на леќите и правилно центрирање.

30. Dijana, Bajovska and **Gazepov, Strahil** (2024) *Apparatus and instruments in optometry*. Knowledge – International Journal, 63 (4). pp. 457-462. ISSN 2545-4439 / 1857-923X <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/34003>

Цел на трудот е да се покаже важната улога на корнеалната топографија и нејзината примена за класификација на пациенти за ласерска корекција на диоптрија. Корнеалната топографија е еден од најважните апарати за класификација на пациенти за ласерска корекција на диоптрија. Со помош на податоците добиени од корнеалните мапи на пациентот (мапи на предна и задна елевација, карта на кератометрија, пахиметриска карта) добиваме точни

резултати за состојбата на корнеата на пациентот и дали истиот е соодветен кандидат за ласерска корекција на диопотрија.

31. Hristina, Mihov and **Gazepov, Strahil** (2024) *Comparative analysis of low vision in pre-school children in Veles*. Knowledge – International Journal, 63 (4). pp. 463-468. <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/34007>

Редовни прегледи со цел навремено дијагностицирање на амблиопијата и успешно лекување во иднина, како би се избегнало долготрајно оштетување на видот. Откривањето на амблиопија што е можно порано е пресуден фактор за успешно лекување. Неуспехот да се дијагностицира и да се управува со амблиопија пред 8-годишна возраст може да резултира со доживотно оштетување на видот. Затоа се препорачуваат редовни прегледи и контроли за да се реагира што е можно порано.

32. Jordanoska, Ana and **Gazepov, Strahil** (2024) *Contribution to rehabilitation aids in low vision*. Knowledge – International Journal, 63 (4). pp. 413-418. ISSN 2545-4439 <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/33991>

Напредокот и усовршувањето на медицинската наука и технологија денес овозможува третирање на голем број визуелни оштетувања, за кои некогаш се чинело дека не постои каков било третман. Видот, како неопходен елемент за здраво и непречено живеење, за кој науката е одговорна да изнајде оптимални можности за негово сочувување и подобрување. Покрај спроведување на најприфатливите и најпогодни третмани за корекција на видното оштетување, важно е да се спомене и оној сегмент на психосоцијална поддршка на лицата со оштетен вид. Ова подразбира емпатија при работа со овие лица, овозможување да седнат поблиску до изворот на читање и сл. Се работи на дополнителни усовршувања на техниките за корекција на видот достапни денес.

33. Mirceska, Viktorija and **Gazepov, Strahil** (2024) *Diabetic retinopathy challenge of modern times*. Knowledge – International Journal, 63 (4). pp. 433-438. ISSN 2545-4439 <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/34000>

Редовни прегледи, со цел избегнување на предвремена појава на дијабетична ретинопатија и влошување на видот кај лица со дијабетес мелитус. Одговорноста за одржување гликемиска контрола и намалување на ризик-факторите се на пациентот. Офталмолозите се одговорни за лекувањето на сите промени на очите. Откако ќе се забележат абнормалности на очното дно кои можат да го загорзат видот на пациентот потребно е веднаш да се започне со рехабилитација.

34. Georgieva, Ana and **Gazepov, Strahil** (2024) *Employable persons with visual impairment aspects and challenges*. Knowledge – International Journal, 64 (4). pp. 401-406. ISSN 2545-4439 <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/33992>

Целта на овој специјалистички труд е да се направи истражување за предизвиците и аспектите што се појавуваат кај работоспособните лица со оштетен вид во секојдневниот живот и на работното место и кои медицински состојби доведуваат до оштетување на видот или намалување на видната острина до целосно губење на видот. По опширно ќе истражиме и испитаме ефектите коишто ги предизвикуваат овие медицински состојби, симптоми, дијагноза, терапија со лекови. Во овој труд ќе опфатиме и дел од статистиките во Република Северна Македонија за работоспособни лица со оштетен вид посебно за секое заболување и медицинска состојба и предизвици со кои се соочуваат овие лица во текот на животот.

35. Karovski, Mitko and **Gazepov, Strahil** (2024) *Psychology of low vision*. Knowledge – International Journal, 63 (4). pp. 473-478. ISSN 2545-4439 / 1857-923X <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/34005>

Целта на ова истражување е да се потенцира потребата за рехабилитација на слепите лица и лицата со оштетен вид, која ќе им овозможи на овие лица достоинствен живот. Во иднина е потребно што поголемо ангажирање и на системот, на околината, а се разбира и на корисниците за доследна примена на методите на рехабилитација на лицата со оштетен вид. Со тоа овие лица ќе се вклучат во општеството како независни поединци.

36. Vladimirova, Stefani and **Gazepov, Strahil** (2024) *Refraction in a low vision patient*. Knowledge – International Journal, 63 (4). pp. 407-412. ISSN 2545-4439 <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/33993>

Искажувајќи го својот став и мислење во врска со темата под наслов рефракција на пациент со слаб вид, која сработувајќи ја, исцрпно и со ентузијазам, вложувајќи ја својата енергија и склоност како заклучок ги приложувам анализите и резултатите добиени од истражувањето на специјалистичкиот труд. Третирањето на пациенти со слаб вид при истражување во кое ќе бидат презентирани и појаснети сите детали од ваквиот третман, претходно добро осмислен како да се заштити и одржи нечиј вид. Временскиот период е долг, а лекувањето на рефрактивните аномалии, амблиопиите и страбизмот е макотрпен и долг, за што бара посветеност и упорност кај секој од испитаниците. Дел од нив се деца на возраст од 0 до 14-годишна возраст. Има и адолесценти на возраст 14-21 година кај кои се раѓаат комплекси и фрустрации што ги прават за цел живот и тешко се искоренуваат. И оние пациенти кои се на возраст постари од 31 година кои се носители на проблемот целиот свој живот и секој си има своја приказна како се соживеал со својот проблем. Некој подобро, некој полесно, некои драматично, но сите тие заслужуваат внимание и посветеност на најдобар професионален начин како што го знае секое стручно медицинско лице. За среќа, многу е мал бројот на слепи лица, останатите се слабовиди лица или лица кои имаат нарушен вид само на едното око.

37. Trpevski, Andrejana and **Gazepov, Strahil** (2024) *Rehabilitation of persons with low vision*. Knowledge – International Journal, 63 (4). pp. 439-444. ISSN 2545-4439 / 1857-923X <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/34006>

Целта на ова истражување е да се потенцира потребата за рехабилитација на слепите лица и лицата со оштетен вид, која ќе им овозможи на овие лица достоинствен живот. Во многу држави во светот, вклучувајќи ја и Република Северна Македонија, не постојат статистички податоци за точниот број на лица со оштетен вид и слепи лица. Затоа најчесто се користат податоците за бројот на членови во националните сојузи за слепи, иако бројот на овие лица е далеку поголем, т.е. сите слепи и слабовидни лица не се и членови на овие сојузи. Сепак овие податоци ни послужија како појдовна точка во конкретното истражување.

38. Filip, Ikonovski and **Gazepov, Strahil** (2024) *Sight impairment in elderly persons*. Knowledge – International Journal, 63 (4). pp. 469-472. ISSN 2545-4439 / 1857-923X <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/34008>

Целта и значењето на ова истражување е да дадеме приказ на четирите најзначајни болести на окото што се присутни кај постарата генерација на

луѓе што го попречуваат или уништуваат видот. Најголем број од пациентите боледуваат од катаракта, што претставува водечко заболување кај постарата популација. Покрај катарактата во чести заболувања се вбројуваат и глаукомот, АМД (амилоидна макуларна дегенерација), дијабетична и хипертензивна ретинопатија кои се едни од посериозните заболувања на очите што доколку не се третираат соодветно може да доведат до слепило.

39. Cvetkova, Marija and **Gazepov, Strahil** (2024) *Tools for improving low vision*. Knowledge - International Journal Scientific Papers, 63 (4). pp. 419-424. ISSN 2545-4439 <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/33994>

Целта на овој труд е да се направи истражување за видовите на помагала кај лица со оштетен вид, медицински состојби кои доведуваат до оштетување на видот односно намалување на видната острина до целосно слепило. Ќе ги истражиме подетално видовите на рефракции, дијагностика и терапија (помагала). Во овој труд ќе опфатиме и дел за статистиките во Република С. Македонија за лица со оштетен вид, медицинските состојби и предизвиците со кои се соочуваат во текот на целиот живот. Со секојдневниот напредок во медицината и науката напредокот во помагалата за подобрување на видот е се поголем. Освен тоа, треба во општеството да им се овозможи голема поддршка на лицата со слаб вид и подобрување на дијагностиката и третманите што би можело дополнително да ги мотивира овие лица, но и да има позитивен психолошки ефект.

40. Jakimovski, Elena and **Gazepov, Strahil** (2024) *Visual impairment in the elderly*. Knowledge International Journal Scientific Papers, 63 (4). pp. 395-400. ISSN 2545-4439 <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/33995>

Целта на истражувањето е да имаме комплетна слика за тоа колку постарата генерација има нарушувања на видот, кои се тие нарушувања, симптоми, како се третирани и колку од нив се излечени или со подобрен вид, со цел да се преземат мерки кои ќе придонесат за позитивни резултати во иднина и ќе се поттикне населението на редовни контроли. Решавањето на оштетувањето на видот кај постарите лица е најважно за подобрување на нивната севкупна благосостојба и независност. Не постои начин да се запре или поништи нормалниот процес на стареење што предизвикува одредени болести, но за тоа треба да се обрне повеќе внимание на првичните сигнали. Поради тоа, секое лице коешто има и минимално намалување на видната острина треба да посети доктор офталмолог.

41. Topov, Alek and **Gazepov, Strahil** and Georgiev, Alen and Pavleva, Renata and Jordanova, Stefanija and Butnejska Shaleva, Aleksandra (2023) *Dislocated intraocular lens*. Knowledge – International Journal, 61 (4). pp. 631-634. ISSN 1857-923X <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/33032>

Целта на овој труд е да се обрне повеќе внимание кога е во прашање една ваква ретка состојба каде што природна леќа е изместена во предната комора на окото, бидејќи брзата дијагноза и третман спречуваат сериозни компликации. Дислокација на леќата или поместување на природната кристална леќа, иако е ретка, станува збор за сериозна компликација. Дислокацијата на леќата може да се случи поради траума, окуларна болест или системска болест. Траумата е најчеста причина поради која доаѓа до оваа состојба. Навремена дијагноза и соодветен третман спречуваат понатамошни компликации. Најсоодветен третман е хируршкиот третман.

42. Gjorgieva, Biljana and **Gazepov, Strahil** and Ademi, Doruntina (2022) *External ophthalmomyiasis*. Knowledge – International Journal, 54 (4). ISSN 2545-4439 <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/30420>

Целта на овој труд е да се обрне повеќе внимание кога е во прашање офталмомијазата, бидејќи истата првично изгледа како конјунктивитис. Испитувањето на форникс е од суштинско значење во дијагнозата на ларвата. Навремената дијагноза и третман спречува сериозни компликации. Од повеќето случаи широм светот може да заклучиме дека офталмомијазата ги зафаќа почесто мажите коишто се занимаваат со сточарство и земјоделство во руралните средини и истите не носат заштитна опрема. Единствен начин на третман за надворешна офталмомијаза останува мануелна екстракција на ларвите со локална анестезија, често миеење на очите со физиолошки раствор NaCl 0.9% и локален третман со антибиотски капки со цел превенција од супербактериска инфекција.

43. Emini, Sheribane and **Gazepov, Strahil** (2021) *Allergic conjunctivitis*. Knowledge - International Journal, Scientific Papers, 46 (4). pp. 581-585. ISSN 2545-4439 <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/28268>

Целта на овој труд е систематското разгледување на најчестите форми класифицирани како алергија на окото: едноставен алергиски конјунктивит (сезонски алергиски конјунктивит, конјунктивит од сено треска, повеќегодишен алергиски конјунктивит), верналниот кератоконјунктивитис, атопични кератоконјунктивитис, гигантскиот папиларен конјунктивитис, фликтенукарен кератоконјунктивитис и контактен дермоконјунктивитис. Но и да се помогне во препознавањето и диференцијацијата од другите очни состојби, затоа што многу воспалителни очни состојби може да се мешаат со алергија на окото, но исто така и за третманот којшто е потребен за алергискиот конјунктивит, кој опфаќа едукација на пациентот, модификација на животниот стил, како и употребата на симптоматска терапија за ублажување на симптомите, потоа антихистаминици кои ги блокираат хистаминските рецептори, комбинацијата на антихистаминици и вазоконстриктори за да се намали конјунктивалната хиперемия, NSAID- делуваат така што го блокираат создавањето на простагландини кои се одговорни за развој на воспалителните реакции, а воедно се и медијатори кај алергиските реакции. Додека кортикостероиди се индицирани само за краткотрајна употреба и тоа кај многу тешките форми поради нивните нус-ефекти, како што се: појава на секундарни инфекции, зголемување на интраокуларниот притисок, катаракта и други.

44. Emini, Sheribane and **Gazepov, Strahil** and Eftimova, Biljana and Lazarova, Biljana (2021) *Conjunctivitis caused by Covid-19*. Knowledge - International Journal, Scientific Papers, 45 (4). pp. 841-845. ISSN 2545-4439 <https://eprints.ugd.edu.mk/28067/>

Целта на овој труд е да ги покаже разликите помеѓу обичниот вирусен конјунктивитис и конјунктивитис предизвикан од SARS-CoV-2. Според досегашните сознанија и различните светски студии општо за епидемијата со КОВИД-19, а исто така и за окуларната манифестација на КОВИД-19, доаѓаме до заклучок дека кај обичниот вирусен конјунктивит предизвикан од SARS-CoV-2 инфекцијата симптоматологијата е многу повеќе изразена и се манифестира со многу полоша клиничка слика отколку кај обичниот вирален

конјунктивитис и времетраењето е многу подолго. Затоа, како што знаеме, „најдобриот лек“ за кое било заболување е превенцијата, а истото оваа важи и за конјунктивитисот, значи многу важна улога игра, одржување на хигиената на рацете, да не се допираат очите со нечисти раце, опрема за лична заштита, како носење на очила и штит за лице, маска и ракавици за да се спречи контактот помеѓу очите и рацете, а со тоа и да се избегнува пренесувањето на вирусот од рака во око.

45. Gjufteski, Mario and **Gazepov, Strahil** (2021) *Conjunctivitis, types of inflammation of the conjunctiva, presentation and comparison of classic virus conjunctivitis and conjunctivitis caused by SARS-CoV-2 virus*. Knowledge - International Journal, Scientific Papers, 47 (4). pp. 751-755. <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/28423>

Цел на овој труд е презентација на видовите воспаленија на конјунктивата, со посебно внимание на вирусните конјунктивитиси, обработка и споредба на класичните вирусни конјунктивити и конјунктивитис предизвикан од SARS-CoV-2 инфекција. Изложување на ретроспективно познатите симптоми и знаци при воспаление на конјунктивата предизвикано од вируси, компарација на манифестациите на досега познатите вирусни конјунктивитиси и КОВИД конјунктивитис и паралела на сличностите и разликите помеѓу нив, според досегашните објавени испитувања, иследувања, официјални статистики и преглед на поголема колекција на обработени случаи кои ги делат истите резултати и заклучоци.

46. Lazarova, Biljana and Eftimova, Biljana and **Gazepov, Strahil** and Naumovska, Zorica (2021) *D-dimer levels as a biomarker for disease severity and mortality in Covid-19 critically ill patients*. Knowledge - International Journal, Scientific Papers, 45 (4). pp. 761-765. ISSN 2545-4439 <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/28066>

Заклучоци: Неодамнешното клиничко искуство сугерира дека тешкиот COVID-19 најчесто се комплицира со коагулопатија со покачени вредности на D-димери, а тешката болест е придружена со повисоки вредности на D-димери во споредба со пациенти со лесна клиничка форма на болеста Covid-19. Во тешки случаи хиперкоагулабилноста е забрзана, а дисеминираната интраваскуларна коагулација е можен клинички исход. Ефектот на инфекцијата со Covid-19 врз хемостатската функција сè уште останува непознат. Препораки: Абнормалните резултати од коагулацијата, особено значително покачениот D-димер, може да имаат потенцијал да ја водат терапијата и прогнозата кај критично болни пациенти со потврдена инфекција со Covid-19.

47. Eftimova, Biljana and Lazarova, Biljana and **Gazepov, Strahil** and Naumovska, Zorica (2021) *Prognostic value of lactate dehydrogenase for in-hospital mortality in critically ill patients with Covid-19*. Knowledge - International Journal, Scientific Papers, 45 (7). pp. 1447-1451. ISSN 2545-4439 <https://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/28068>

LDH е прогностички биомаркер со прифатлива точност за предвидување на морталитетот во болница кај критично болни пациенти со COVID-19. Ова може да им помогне на лекарите во процесот на ефикасна идентификација на пациенти со висок ризик од смрт и рационално приоритизирање на ресурсите со цел да се иницираат поагресивни третмани во порана фаза за да се спасат животите на пациентите. LDH е поволен прогностички биомаркер со висока точност за предвидување на морталитетот во болница кај критично болни

пациенти со COVID-19. Овој лесно достапен биомаркер ќе ги насочи лекарите широм светот ефикасно да ги приоритизираат ресурсите за пациенти со висок ризик од смртност и да имплементираат поагресивни третмани во порана фаза за да се спасат животите на пациентите, особено во сиромашните региони.

Учество на научен собир со устен реферат

1. Одржано предавање на XXXI интернационална научна конференција Knowledge without borders на тема *Amblyopia and strabismus in childhood*, одржана 23 - 26.6.2021 год., Будва, Р.Црна Гора, каде што бил и модератор на тематска сесија.

2. Одржано предавање пред офталмолозите од Источна Македонија во Струмица на тема „Улогата на лумбрикоидните капки во постоперативниот период“.

3. Одржано предавање на XXXV интернационална научна конференција The power of knowledge на тема *Impact of Covid-19 and Retinal Blood Vessels*, одржана во Врњачка Бања, Р.Србија, 1-3.4.2022 год., каде што бил и модератор на тематска сесија.

4. Одржано предавање на XXXVIII интернационална научна конференција Knowledge - capital of the future на тема *„External Ophthalmomyiasis“*, одржана 6 -9.10. 2022 г. во Переа, Р.Грција.

5. Одржано предавање XV интернационална научна конференција Knowledge capital of the future на тема *Corneal dystrophy Groenow-I*, одржана во Соко Бања, 6 -9.4.2023 год., каде што бил и модератор на тематска сесија.

6. Одржано предавање на XIII интернационален симпозиум на Националната академија Глауком на сесијата глауком/ретина како гостин предавач на тема *Diabetic retinopathy: new aspects*, одржана на 6.4.2024 година во Софија, Р.Бугарија.

7. Одржано предавање на XLIV интернационална научна конференција Knowledge without borders на тема *Cataract: treatment with phacoemulsification at Clinical Hospital Stip in 2023*, одржана во Соко Бања, 29-31.3.2024 г.

8. Одржано предавање на XLVIII интернационална научна конференција Knowledge in practice на тема *Keratokonius treatment with corneal collagen crosslinking*, одржано на 3.4.2025 год., Истанбул, Р.Турција.

Објавени книги

Во последните пет години има објавено два рецензирани учебника:

1. Апарати и инструменти во оптометријата, <http://e-lib.ugd.edu.mk/1197>;
2. Слабовидост (во тек на објавување).

Член на организациски или научен одбор на научен собир

Проф. д-р Страхил Газепов во период од 2018 до 2023 година бил во Управниот одбор во Здружението на офталмолози на Македонија.

Член на Научниот одбор на 3. и 4. Студентски конгрес на студентите на Факултетот за медицински науки при УГД во 2024 и 2025 година.

Член на Организациски одбор на 5. Конгрес на офталмолозите на Македонија со меѓународно учество, одржан од 30 до 1.9.2022 год. во Охрид.

Студиски престој во странство

Во текот на својата работна кариера, проф. д-р Страхил Газепов во три наврати бил на повеќемесечна стручна едукација во болницата Токуда во Република Бугарија и тоа од 15.10 до 21.12.2012 г. за имплементација на факоемулсификација во хирургијата на катаракта, од 17.11 до 12.12.2014 год.; индивидуален тренинг курс за фемтосекунден ласер во катаракталната хирургија и од 7 до 22.12.2015 год. тренинг курс за ласерфотокоагулација.

Рецензент на научени трудови

1. Physioacta, Journal of Macedonian Association of Physiologists and Anthropologists, ISSN 1857-5587- 2020 год.

2. Manuscript title: CLINICAL AND RADIOLOGICAL FACTORS IN TRAUMATIC OPEN-GLOBE INJURIES OPERATED VIA PRIMARY ENUCLEATION, EVISCERATION VERSUS PRIMARY REPAIR IN SOMALIA

Article type: Original Research

Author: Dr Calisir

Journal: Clinical Ophthalmology (Journal Impact Factor: 2.2)

Submitted on: 29 Aug 2025

III. Стручно-апликативна и организациско-развојна дејност**Пленарно предавање на стручен собир**

1. По покана на стручниот колегиум на Специјалната болница „Систина офталмологија“, проф. д-р Страхил Газепов има одржано предавање од областа на офталмологијата на нивниот семинар со меѓународно учество, одржан во Скопје.

2. Одржано стручно предавање пред стручниот колегиум на РЕ Очни болести при Клиничка болница - Штип на тема „Фиксни комбинации во третман на глауком“.

3. Одржано предавање пред офталмолозите од Источна Македонија во Струмица на тема „Улогата на лумбрикоидните капки во постоперативниот период“.

Член на уредувачки одбор на стручно списание

Член на Редакцискиот одбор на информативниот гласник „Медикус“ при ЈЗУ Клиничка болница - Штип од 2010 година.

Учесник во научен проект

1. Учесник во проект за контрола на очниот притисок за населението во Општина Штип.

2. Заедно со студентите е организатор секоја година за мерење на очниот притисок на професорите на Факултетот за медицински науки при Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип за Светскиот ден на борба против глауком.

Елаборати и експертизи

1. Работи на изготвување на елаборат на Министерството за образование

и наука во 2017 за изготвување на програмите за стручните школи во средното и вишото образование.

2. За потребите на Министерството за правда и Бирото за судски вештачења е лиценцирано вешто лице од областа на офталмологијата до денденес.

3. Лиценциран надворешен акредитатор при владина агенција за акредитација на здравствените услуги во Република Северна Македонија.

4. Претседател е на Комисијата за оценување и доделување на нега од туѓо лице при Министерството за труд и социјална политика на Република Северна Македонија.

5. Долгогодишен претседател е на Комисијата за контрола на квалитет и етички прашања при ЈЗУ Клиничка болница – Штип.

Рецензентски комисии за избор во звања

6. Претседател на Рецензентска комисија и Комисија за одбрана на докторат, Одлука бр.02026-179/3, донесена на 19.2.2025 год., УГД.

7. Член на Рецензентска комисија за избор, Одлука бр. 2002-40/18 од 28.1.2022 год., УГД.

8. Член на Рецензентска комисија за избор, Одлука бр. 2002-34/11 од 23.1.2023 год., УГД.

9. Член на Рецензентска комисија за избор, Одлука бр. 2002-183/10 од 3.7.2023 год., УГД.

10. Рецензент на скрипта „Анатомија и физиологија на око“ од доц. д-р Билјана Ивановска-Аџиевска, Одлука бр. 2002-219/25 од 1.9.2023 год., УГД.

11. Член на Рецензентска комисија за избор, Одлука бр. 2002-142/5 од 26.5.2023 год., УГД.

12. Член на Рецензентска комисија за избор, Одлука бр. 02-4980/24 од 6.11.2023 год. при УКИМ.

13. Претседател на Рецензентска комисија за избор, Одлука бр.02-2860/23 од 20.6.2023 год. при УКИМ.

14. Претседател на Рецензентска комисија за избор, Одлука бр. 02-4980/25 од 6.11.2023 год. при УКИМ.

15. Член на Рецензентска комисија за избор, Одлука бр. 0302-266/2 од 10.4.2025 год. при МИТ универзитет.

Менторства на специјалистички студии од втор степен

16. Ментор и член на Комисија за одбрана на специјалистички труд од 6.6.2024 год.

17. Ментор и член на Комисија за одбрана на специјалистички труд од 13.6.2024 год.

18. Ментор и член Рецензентска комисија и на Комисија за одбрана на специјалистички труд од 7.8.2024 год.

19. Ментор и член на Рецензентска комисија и на Комисија за одбрана на специјалистички труд од 3.7.2024 год.

20. Ментор и член Рецензентска комисија и член на Комисија за одбрана на специјалистички труд од 3.7.2024 год.

21. Ментор и член Рецензентска комисија и член на Комисија за одбрана на специјалистички труд од 3.7.2024 год.

22. Ментор и член Рецензентска комисија и член на Комисија за одбрана на специјалистички труд од 346-7 од 17.6.2024 год.

23. Ментор и член на Рецензентска комисија и член на Комисија за одбрана на специјалистички труд.

24. Ментор и член на Рецензентска комисија и член на Комисија за одбрана на специјалистички труд, 2024 год.

25. Ментор и член на Рецензентска комисија и член на Комисија за одбрана на специјалистички труд, 2024 год.

Менторства на специјализации по офталмологија

26. Ментор и член на Комисија за одбрана на шест специјализанти.

27. Ментор уште на шест активни специјализанти.

Менторства на докторанди

28. Ментор на тројца докторанди.

Член на владини тела

1. Во последните пет години, проф. д-р Страхил Газепов го предводи тимот за акредитација при владината АКАЗУМ на поголемите болници во Република Македонија, ЈЗУ Клиничка болница – Тетово, ЈЗУ Општа болница Куманово, ЈЗУ Општа болница Велес и ПЗУ „Систина офталмологија“ - Скопје, Република Северна Македонија.

Стручни награди и признанија

1. Наградуван е од Македонското лекарско друштво со ПЛАКЕТА за значаен придонес во остварувањето на целите и задачите на Македонското лекарско друштво по повод Денот на здравството, 7.4.2016 г.

2. БЛАГОДАРНИЦА од Лекарска комора на Република Северна Македонија за особен придонес и ангажираност при справување со пандемијата предизвикана од корона вирусот COVID 19 на 5.6.2021 г. во Скопје.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на анализата на приложените документи, како и личното познавање на кандидатот, Рецензентската комисија е едногласна за позитивната оценка на целокупната досегашна работа на проф. д-р Страхил Газепов.

Кандидатот ги исполнува сите предвидени услови за избор во звање редовен професор за наставно-научната област офталмологија, согласно со Законот за високо образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип.

Според тоа, Рецензентската комисија има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Факултетот за медицински науки да го усвои нашиот предлог и **кандидатот вонреден проф. д-р Страхил Газепов да го избере во звање редовен професор за наставно-научната област офталмологија** и Одлуката да ја достави до Универзитетскиот сенат за потврдување.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Емилија Ѓошевска-Даштевска, редовен професор,
претседател, с.р.

Проф. д-р Милица Ивановска, редовен професор во пензија, с.р.

Проф. д-р Милена Голубовиќ-Арсовска, редовен професор во пензија,
с.р.

-----
*Реобјавување на Реферат објавен во Универзитетски билтен бр. 380 од
2.1.2026 г., поради исправка на технички грешки.

ТАБЕЛА НА АКТИВНОСТИ КОИ СЕ БОДУВААТ ПРИ ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ

Ред. бр.	НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	Поени				
		Вкупно				
4	Избор во звање вонреден професор	40				
		40				
Р. бр.	НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ И СТРУЧНО-УМЕТНИЧКИ АКТИВНОСТИ	Поени				
		Во земјава		Во странство		Вкупно
		број	поени	број	поени	
7	<p>Научно списание во кое трудовите кои се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор, во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови</p> <p>Прв автор, со реден број 1-22 Втор автор, со реден број 23-43 Останати автори, со реден број 44,45</p>					384
10	<p>Пленарно предавање на научен собир</p> <p>1.Одржано предавање на XXXI интернационална научна конференција Knowledge without borders на тема <i>Amblyopia and strabismus in childhood</i>, одржана 23-26.6.2021, Будва, Р.Црна Гора, каде бил и модератор на тематска сесија</p> <p>2.Одржано предавање на XXXV интернационална научна конференција The power of knowledge на тема <i>Impact of Covid-19 and Retinal Blood Vessels</i>, одржана во Врњачка Бања, Р.Србија, 1-3.4.2022; каде бил и модератор на тематска сесија</p> <p>3.Одржано предавање на XXXVIII интернационална научна конференција Knowledge - capital of the future на тема <i>External Ophthalmomyiasis</i>, одржана 6-9.10.2022 во Переа, Р.Грција</p> <p>4.Одржано предавање XV интернационална научна конференција Knowledge capital of the future на тема <i>Corneal dystrophy Groenow-I</i>, одржана во Соко Бања, 6-9.4.2023 год., каде што бил и модератор на тематска сесија</p> <p>5.Одржано предавање на XIII интернационален симпозиум на Националната академија Глауком на сесијата глауком/ретино како гостин предавач на тема <i>Diabetic retinopathy: new aspects</i>, одржана на 6.4.2024 год., одржана во Софија, Р.Бугарија</p> <p>6.Одржано предавање на XLIV интернационална научна конференција Knowledge without borders на тема <i>Cataract: treatment with phacoemulsification at Clinical Hospital Stip in 2023</i>, одржана 29-31.3.2024 год. во Соко Бања, Р.Србија</p> <p>7.Одржано предавање на XLVIII интернационална научна конференција Knowledge in practice на тема <i>Keratokonus treatment with corneal collagen crosslinking</i>, одржано на 3.4.2025 год., Истанбул, Р.Турција</p>			7	6	42

26	Член на организациски или научен одбор на научен собир на 4. Студентски конгрес на УГД	1	1			1
32	Рецензент на научен/стручен труд 1. Physioacta, Journal of Macedonian Association of Physiologists and Anthropologists, ISSN 1857-5587-2020 год.			1	1	1
31	Рецензент на научен труд објавен во списание со фактор на влијание Manuscript title: CLINICAL AND RADIOLOGICAL FACTORS IN TRAUMATIC OPEN-GLOBE INJURIES OPERATED VIA PRIMARY ENUCLEATION, EVISCERATION VERSUS PRIMARY REPAIR IN SOMALIA Article type: Original Research Author: Dr Calisir Journal: Clinical Ophthalmology (Journal Impact Factor: 2.2) Submitted on: 29 Aug 2025			1	3	3
33	Рецензент на научна публикација, учебник и учебни помагала „Анатомија и физиологија на око“ од доц. д-р Билјана Ивановска-Аџиевска, Одлука бр. 2002-219/25 од 1.9.2023 г., УГД			1	3	3
ВКУПНО						434

Р. бр.	III. СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА И ОРГАНИЗАЦИСКО-РАЗВОЈНА ДЕЈНОСТ	Поени				
		Во земјава		Во странство		Вкупно
		број	поени	број	поени	
54	Книга/учебник	2	10			20
89	Член на факултетски органи, комисии -Ментор и рецензент на втор циклус специјалистички стручни студии -Ментор и рецензент на трет циклус студии -Претседател или член на Рецензентска комисија за избор на наставник во насловно звање насловен доцент/ насловен вонреден професор за наставно научна област -Менторства на завршени специјализации по офталмологија	30	3			90
63	Пленарно предавање на стручен собир Одржано предавање пред офталмолозите од Источна Македонија во Струмица во 2023 год. на тема „Улогата на лумбрикоидните капки во постоперативниот период“	1	2			2
66	Член на уредувачки одбор на стручно списание Учесник во научен проект	1	0,5			0,5
78	Елаборати и експертизи					
87	Раководител на Катедра по офталмологија (Одлука бр. 2002-58/23 од 20.2.2023 г.) Раководител на РЕ Очни болести при Клиничка болница Штип од 2024 г.	2	3			6
88	Член на владини тела	7	5			35
ВКУПНО						153,5
ВКУПНО ОД СИТЕ АКТИВНОСТИ						627,5

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА
ЗА НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ АНГЛИСКИ ЈАЗИК И АНГЛИСКА
И АМЕРИКАНСКА КНИЖЕВНОСТ НА ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ ПРИ
УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ ВО ШТИП

Со Одлука бр. 1902-44/19 од 30.1.2026 година донесена на 323. седница на Наставно-научниот совет на Филолошки факултет, одржана на 30.1.2026 година, определени сме за членови на Рецензентска комисија за избор на еден наставник/ извршител во сите наставно-научни звања/ *доцент* за наставно-научната област *англиски јазик* (6.02.01.16) и англиска и американска книжевност (6.02.02.16) на Филолошки факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип во следниов состав:

- **д-р Румена Бужаровска** (претседател), редовен професор за наставно-научните области *историја на книжевноста на германските народи* (61212) и *преведување* (64022) на Филолошки факултет „Блаже Конески“ при Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје;

- **д-р Натка Јанкова-Алаѓозовска** (член), вонреден професор за наставно-научна област *англиски јазик* (6.02.01.16) и *општа лингвистика* (6.02.01.28) на Филолошки факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип;

- **д-р Симона Серафимовска** (член), доцент за наставно-научната област *англиски јазик* (6.02.01.16) и *методика на наставата по јазик* (6.02.01.32) на Филолошки факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип.

Конкурсот за овој избор беше објавен во весниците „Вечер“ и „Коха“ на 22.1.2026 година и во предвидениот рок се пријави еден кандидат: д-р Кристина Костова, доктор на филолошки науки, која ги има доставено следниве документи: 1. Пријава; 2. Уверение за државјанство; 3. Три примероци од диплома за трет циклус заверени на нотар; 4. Оригинал диплома за прв, втор и трет циклус; 5. Примерок од докторски и магистерски труд; 6. Биографија; 7. Листа на објавени научни трудови; 8. Примероци од трудовите; 9. Сертификати од учество на конференции и други активности; 10. Уверение за положени испити од прв циклус заверено на нотар; 11. Уверение за положени испити од втор циклус заверено на нотар; 12. Дипломи од прв и втор циклус заверени на нотар; 13. Одлука за претходен избор на асистент во областите за кои се врши изборот; 14. Препораки од четири редовни професори во релевантните области.

Врз основа на приложената документација, чест ни е на Наставно-научниот совет на Филолошки факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ да му го поднесеме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Биографски податоци

Кандидатката д-р Кристина Костова е родена во 1987 година во Штип. Ги завршува основното и средното образование со континуиран одличен успех во Штип. За време на средното образование во СОУ Гимназија „Славчо Стојменски“ - Штип е соработничка и колумнистка во училишниот весник

„Авакс“, а подоцна станува соработничка во националниот медиум Радио мрежа „Канал 77“, каде што во периодот од 2005 до 2013 година е водителка на повеќе емисии поврзани со културата. По завршеното средно образование се запишува на студии на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ при Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје на Катедрата за англиски јазик и книжевност. По полагањето на пропишаните испити на додипломските студии се стекнува со право на стручен назив дипломиран професор по англиски јазик и книжевност. Подоцна се запишува на втор циклус студии на Филолошки факултет „Блаже Конески“ при Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје на студиската програма Наука за книжевност, модул Англиска книжевност. Магистрира со одбрана на магистерскиот труд под наслов „Форми на субверзија на женските ликови против патријархалните норми во англиската ренесансна драма (Шекспир, Марлоу, Вебстер и Џонсон)“ со просечна оценка 10,00 и се стекнува со научен назив магистер по филолошки науки во областа наука за книжевност.

Костова ги завршува своите четиригодишни докторски студии на Универзитетот „1 Декември 1918“ во Алба Јулија, Романија, каде што успешно ги положи испитите и ги одбрани извештаите предвидени во Планот за студии, со докторска дисертација на тема „Shakespeare and Social Justice; Theoretical Approaches“ („Шекспир и социјална правда; теоретски пристапи“). Во 2025 година, Костова успешно го одбрани својот докторски труд со сите почести, т.е. *summa cum laude*.

Во својот професионален ангажман, Костова бележи работа како професор по англиски јазик во ООУ „Страшо Пинџур“ во Карбинци, но и професор по англиски јазик во приватното училиште „Силабус“ во Штип. Работела и како советничка за средно образование во Општина Штип и консултантка за комуникации. Костова е овластен судски преведувач од англиски јазик на македонски јазик и обратно.

Костова има објавено десетици научни трудови во меѓународни списанија и зборници. Учествовала на меѓународни научни конференции, но и во повеќе регионални школи и курсеви, како регионалниот курс за надежни политичари во организација на Friedrich Ebert Stiftung и Alfred Mozer Stichting, програмата за надежни политичари во Брисел, проектот „Живи библиотеки: архиви на граѓанска непослушност“, Школата „Култура и политика“ организирана од ФООМ, проектот КУЦ „Текстил“ итн. Костова конципираше и водела неколку отворени читачки и дискусии сесии, а имала и свое излагање на тема „Вклучување на студентите во реализација на наставата по предметот Терминологија преку практична работа“ на онлајн работилницата „Методи на предавање терминологија“, организирана од страна на Катедрата за ПИТ при УКИМ. Костова е членка на Здружението на преведувачи на Република Северна Македонија.

Костова учествувала во проектот на Филолошки факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ – „Евалуација на наставата по јазик и книжевност во високото образование“. Во својата неколкугодишна работа како асистент на Филолошки факултет при УГД се вклучува во реализацијата на наставата по предмети од областа на книжевноста, како и Современ англиски јазик, како и во различни активности за промоција на Филолошкиот факултет, особено во средношколските кругови.

Законски услови кои треба да ги исполнува кандидатот за избор во наставно-научно звање доцент

Општи и посебни услови кои треба да ги исполнува кандидатката за избор во наставно-стручно звање *доцент* согласно со Законот за високото образование и Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, наставно-стручни, научни, наставни и соработнички звања на Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип.

Општи услови за избор во звање:

- Кандидатката д-р Кристина Костова има завршено втор циклус академски студии од научната област во која се избира и има стекнато назив магистер од соодветната област (насока Англиска книжевност);
- Кандидатката има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв (8,35), втор (10,00) и трет циклус (9,20), за секој циклус посебно;
- Научен степен доктор на науки од соодветната област: кандидатката ги положила предвидените испити на докторските студии на Докторска школа на Универзитет „1 Декември 1918“ во Алба Јулија, Романија, со просечна оценка 9,20, а во 2025 година ја одбрани докторската дисертација со наслов „*Shakespeare and Social Justice; Theoretical Approaches*“ („Шекспир и социјална правда; теоретски пристапи“) со сите почести, т.е. *summa cum laude*, со што се стекнува со академски степен доктор на науки по филологија.
- Кандидатката има објавени најмалку четири научни трудови во референтна научна публикација во последните пет години пред објавување на огласот за избор:

Бр.	Автор	Наслов на трудот	Списание	Години на излегување на списанието
1.	Kostova, Kristina	<i>Gender Politics and Proto-Feminist Dimensions of Gender Roles in Renaissance England: A Socio-Literary Examination</i>	International Journal of Research – Granthaalayah (Vol. 13, Issue 6, June 2025, pp. 39–47) ISSN: 2350-0530 (online), 2394-3629 (print)	12
2.	Kostova, Kristina	<i>An Attempt of Exploration of Shakespeare’s Mental Lexicon</i>	International Journal of Social Sciences and English Literature (Vol. 9. No. 6, pp. 10-21) ISSN: 2576-683X	9
3.	Kostova, Kristina	<i>Abigail from The Jew of Malta and Jessica from The Merchant of Venice analysed on the basis of the principles of Cultural Materialism</i>	International Journal of Current Research (Vol. 19, pp. 44–52) ISSN: 0975-833X	17
4.	Kostova, Kristina	<i>The Old vs The New: Shakespeare’s Maturing Vision</i>	International Journal of Recent Advances in Multidisciplinary Research (Vol. 12, Issue 06, pp. 55–63) ISSN: 2455-1570	12
5.	Kostova, Kristina, Iliev, Krste, Donev, Dragan	<i>Analyzing Image Schemas in Excerpts of Some Shakespearean Plays</i>	Yearbook of the Faculty of Philology, University “Goce Delchev” Shtip, Vol. XIII No. 20 pp. 39-44	15

- Кандидатката има познавање на најмалку еден странски јазик, определен со општ акт на Универзитетот. Фактот дека кандидатката е дипломиран професор по англиски јазик и книжевност, магистер по англиска книжевност и доктор на науки по филологија покажува дека кандидатката одлично го владее англискиот јазик.

- Кандидатката има способност за изведување високообразовна дејност. Кандидатката има осумгодишно искуство како асистент на Филолошки факултет на УГД, како и искуство како наставник по англиски јазик во основно образование. Покрај обврските поврзани со вежби по повеќе предмети, како Современ англиски јазик 1, 2, 3, 4, 7 и 8, Костова ги извршува одговорно и совесно и сите други задачи за потребите на Катедрата за англиски јазик и книжевност, Филолошкиот факултет и Универзитетот „Гоце Делчев“.

Посебни услови кои треба да ги исполнува кандидатот за избор во звање доцент:

- Препораки од двајца професори од соодветната научна област за која се врши изборот

Кандидатката д-р Кристина Костова има доставено четири препораки од еминентни професори во соодветната област, во кои се нагласува ангажираноста, одговорноста и посветеноста на кандидатката во нејзиниот професионален развој.

Наставно-образовна и научноистражувачка дејност

Наставно-образовната дејност на кандидатката започнува во 2012 година како наставничка по англиски јазик во ООУ „Страшо Пинџур“ во Општина Карбинци, а продолжува како професор по англиски јазик во приватното училиште „Силабус“ во Штип. Во периодот од 2018 г. до 2026 г. кандидатката е ангажирана како асистент за научните области историја на книжевноста на германските народи и англистика на Филолошки факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, каде што учествува во изведувањето на наставата и вежбите по предмети како Современ англиски јазик 1, 2, 3, 4, 7 и 8, но и предметите Меѓукултурни релации, Техники на преведување, Стручен и книжевен превод итн. Кандидатката била вклучена и во спроведување на наставата на предметите Англиски јазик 1 и 2 за студенти на Правен факултет, Факултет за туризам, бизнис и логистика, Машински факултет итн.

Преглед и евалуација на објавени трудови од кандидатката д-р Кристина Костова

Д-р Кристина Костова е активен истражувач, а доказ за тоа се нејзините досегашни учества на меѓународни конференции, како и објавените трудови во национални и меѓународни зборници и списанија.

Кандидатката д-р Кристина Костова ги има објавено следниве научни и стручни трудови:

1. **Kostova, Kristina.** (2025). *The Old vs the New: Shakespeare's maturing vision*. International Journal of Recent Advances in Multidisciplinary Research, 12(6), 64–72. ISSN: 2350-0743

Во трудот „*The Old vs the New: Shakespeare's maturing vision*“ (2025) е разгледана еволуцијата на Шекспировата драматуршка визија, при што е

направена споредба помеѓу неговите рани дела со подоцнежните, зрелите творби. Направен е осврт на тоа како темите, стилот и драматуршките техники се менуваат со текот на времето, при што се забележува постепено преминување од традиционални мотиви кон посложени и подлабоки концепти. Во раните драми Шекспир често се потпира на конвенционални структури и популарни жанрови, додека во зрелите дела се забележува поголема психолошка длабочина, комплексност на ликовите и посилна критичка насоченост кон општествените и моралните прашања. Се анализирани примери од различни драми за да се покаже како „старото“ и „новото“ се преплетуваат, создавајќи уникатна визија што ја дефинира неговата книжевна зрелост. Шекспировата „визија која созрева“ претставува процес на континуирано надградување и преиспитување на уметничките и идеолошките аспекти на драмата. Трудот придонесува за подобро разбирање на творештвото на Шекспир и отвора можности за понатамошни истражувања за врската помеѓу книжеvnата еволуција и културолошкиот контекст.

2. **Kostova, Kristina.** (2025). *Gender politics and proto-feminist dimensions of gender roles in Renaissance England: A socio-literary examination*. International Journal of Research – Granthaalayah, 13(6), 188–198. ISSN (Online): 2350-0530 ISSN (Print): 2394-3629

Во трудот „Gender politics and proto-feminist dimensions of gender roles in Renaissance England: A socio-literary examination“ (2025) се истражени родовите политики и прото-феминистичките димензии во англиското ренесансно општество преку анализа на книжевни и културни текстови. Направен е осврт на тоа како литературата од тој период ја отсликува и истовремено ја проблематизира положбата на жената, нејзините општествени улоги и ограничувања. Иако ренесансната култура била силно патријархална, во делата на автори како Шекспир и неговите современици се појавуваат елементи што можат да се толкуваат како прото-феминистички – односно како рани обиди за преиспитување на традиционалните родови улоги. Преку социолитературен пристап е направена анализа на интеракцијата меѓу книжевниот текст и историскиот контекст, при што се нагласува дека литературата не е само уметнички производ, туку и средство за културна и идеолошка дебата. Ваквите анализи овозможуваат подлабоко разбирање на ренесансната литература и нејзината улога во обликувањето на општествените норми. Истовремено, тие отвораат можности за современи интерпретации што ја поврзуваат историјата на литературата со прашања за родова еднаквост и културна критика.

3. **Kostova, Kristina.** (2025). *Abigail from The Jew of Malta and Jessica from The Merchant of Venice analyzed on the basis of the principles of cultural materialism*. International Journal of Current Research, 19, 44–52. ISSN: 0975-833X

Во трудот „Abigail from The Jew of Malta and Jessica from The Merchant of Venice analyzed on the basis of the principles of cultural materialism“ (2025) е направена анализа на двата женски лика – Абигејл од драмата *The Jew of Malta* на Кристофер Марлоу и Џесика од *The Merchant of Venice* на Вилијам Шекспир – преку призма на културолошки материјализам. Направен е осврт на тоа како овие ликови ги отсликуваат социјалната и економската динамика на ренесанското општество, особено во однос на прашањата за религија, етнички идентитет и родови улоги. Анализата покажува дека Абигејл и Џесика не се

само драмски фигури, туку носителки на пошироки културни и идеолошки значења. Преку нивните избори и судбини се откриваат тензиите меѓу личната автономија и општествените ограничувања, како и начинот на кој литературата ја отсликува и критикува доминантната идеологија. Анализата ја нагласува важноста на културолошкиот материјализам како методолошки пристап што овозможува да се согледа литературата не само како уметнички текст, туку и како производ на конкретни историски и социјални услови. Со тоа, трудот придонесува за подлабоко разбирање на ренесансната драма и отвора можности за понатамошни интердисциплинарни истражувања во областа на англистиката, културните студии и критичката теорија.

4. **Kostova, Kristina.** (2025). *An attempt of exploration of Shakespeare's mental lexicon*. International Journal of Social Sciences and English Literature, 9(6), 10–21. ISSN: 2576-683X

Овој труд претставува обид да се истражи т.н. ментален лексикон на Вилијам Шекспир преку анализа на неговиот јазик и начинот на кој Шекспир градел значења. Во фокусот се когнитивните и лингвистичките аспекти на шекспировиот израз, при што се разгледува врската меѓу зборовите, концептите и културниот контекст во кој тие се појавуваат. Трудот се потпира на современи теоретски пристапи од областа на когнитивната лингвистика и литературната анализа, со цел да се покаже како Шекспир користи јазични структури за да создаде комплексни идеи и да предизвика силни емоционални реакции кај читателот и гледачот. Се истакнува дека т.н. ментален лексикон на Шекспир не е само збир на зборови, туку динамичен систем кој овозможува интерпретација на социјални и културни прашања преку литературата. Ваквиот пристап може да придонесе за подлабоко разбирање на творештвото на Шекспир и да отвори нови можности за интердисциплинарни истражувања во областа на англистиката, когнитивната наука и културните студии.

5. **Костова, Кристина, Донеv, Драган, Поп Зариева, Наталија, Илиев, Крсте.** (2023). *Jane Austen's Novel "Emma" Analyzed as a Candidate for L'Écriture Féminine*. Годишен зборник на Филолошки факултет, 14(22) II. Универзитет „Гоце Делчев“ –Штип. ISSN 1857-7059 <https://eprints.ugd.edu.mk/36168/>

Овој труд претставува обид за примена на идеите на Елен Сиксу за женската литература, изложени во нејзината статија „Смеењето на Медуза“, преку романот „Ема“ од Џејн Остин. Намерата е да се истражи на кој начин Остин успева да се оддалечи од традиционалните патријархални претстави за женските животи и да понуди порафинирана слика за женскиот идентитет. Сиксу ја нагласува потребата маргинализираните сами да го втиснат својот глас во книжевниот канон, а во ова истражување се анализира како Остин претставува историски прототип на такво авторско настојување. Анализата се насочува кон главната хероина Ема и нејзините односи со другите женски ликови, со родителските фигури и со романтичните партнери. Овие односи се разгледуваат како текстуални примери во кои се откриваат и истовремено се преиспитуваат претпоставките за женственост изведени од патријархалните конвенции на 19 век. Трудот настојува да покаже дека Остин не само што ги прикажува ограничувањата врз женското искуство, туку и отвора можности за нивно надминување преку комплексни и самосвесни женски ликови.

6. Донеv, Драган, Поп Зариева, Наталија, **Костова, Кристина** (2023). *Transitioning Towards Work from Home, International Journal of Sciences: Basic and Applied Research (IJSBAR)*, 67(1). ISSN 2307-4531.

Овој труд ја разгледува транзицијата од традиционалниот начин на канцелариска работа кон работа од дома, процес кој значително се забрза за време на пандемијата. На почетокот се претставува општата слика за промената, по што вниманието се насочува кон преведувачката индустрија како специфична област засегната од новите услови. Работата од дома и дигиталниот номадизам се јавуваат како нов културен и социјален феномен, поттикнат од брзиот развој на телекомуникациските услуги и од глобалните технолошки и општествени трансформации. Пандемијата, преку долгите карантини и ограничувања, ги принуди компаниите да најдат нови форми на организација и изведба со цел да опстанат во услови на криза. Преведувачката индустрија беше директно погодена, а бројни анализи и анкети покажуваат дека голем дел од работната сила го поддржува моделот на работа од дома како начин да се обезбеди подобар баланс помеѓу професионалниот и приватниот живот. Истражувањето укажува дека овој тренд не само што претставува одговор на кризни околности, туку и отвора можност за трајни промени во начинот на организација на трудот. Трудот може да послужи како основа за понатамошни анализи на влијанието на пандемијата врз други општествени сегменти.

7. Илиев, Крсте, **Костова, Кристина**, Донеv, Драган, Поп Зариева, Наталија (2023). *Shakespeare's Cleopatra – The Visceral and the Rational*. Годишен зборник на Филолошки факултет, 14(22) II. Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип. ISSN 1857-7059 <https://eprints.ugd.edu.mk/36166/>

Целта на овој труд е да фрли дополнителна светлина врз повеќеслојниот и комплексен лик на Клеопатра, особено околу прашањето дали таа навистина го сака Антониј или само копнее по него. Критичарите се остро поделени околу оваа тема. Повеќето ја гледаат Клеопатра како жена која копнее по Антониј, иако има и такви што тврдат дека таа чувствува љубов кон него - став застапуван од Џенет Аделман, Херолд Блум, Морис Чарни и Копелија Кан. Друга цел на овој труд е да се утврди дали нејзината врска со Антониј служи за проектирање на нејзината цел за силен Египет со силна кралица. Овој труд застанува на страната на критичарите кои сметаат дека Клеопатра копнее по Антониј, додека истовремено настојува да ја оствари својата визија за моќен Египет. Во однос на Антониј, неговата улога во драмата е појасна, бидејќи најголем дел од критичарите сметаат дека неговите чувства кон Клеопатра се љубов.

8. Поп Зариева, Наталија, Илиев, Крсте, **Костова, Кристина**, Донеv, Драган (2023). *Human Appeal to Horror: When Eastern Legends and Western Gothic Meet*. Годишен зборник на Филолошки факултет, 14(22) II. Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип. ISSN 1857-7059 <https://eprints.ugd.edu.mk/36160/>

Овој труд се фокусира на човечката привлечност кон хоророт во книжевноста и ја следи врската помеѓу старите легенди и митови од Источна и Централна Европа и готската литература, која доведува до појава на суштества што предизвикуваат вознемиреност и страв во делата на романтичарите. Најнапред се разгледуваат хорор-елементи во некои од првичните протовампири присутни во европскиот фолклор и се анализираат неколку источни легенди со цел да се прикажат и дефинираат нивните специфични одлики. Трудот, исто така, има за цел да проникне во психолошките и општествените прашања кои ја поттикнуваат човечката желба за хорор-раскази. Тој исто така ја презентира

и дискутира културната теорија за појавата на хоророт во книжевноста, како и симболиката на хоророт претставен во ликот на вампирот.

9. **Костова, Кристина, Илиев, Крсте, Донеv, Драган** (2022) *Analyzing Image Schemas in Excerpts of some Shakespearean Plays*. Годишен зборник, Филолошки факултет, 13 (20). pp. 39-43. ISSN 1857-7059

Овој труд ги истражува различните начини преку кои книжевните текстови на некои драми од Вилијам Шекспир може да се интерпретираат на кохерентен начин. Можноста да се понуди врска помеѓу структурата на драмата и некои нејзини теми ќе се претстави преку употреба на метафорни шеми како корисни средства во интерпретативскиот процес. Метафорните шеми ќе бидат општо опишани и посочени во некои Шекспирови драми. Главната цел е да се покаже како метафорните шеми можат да послужат како солидни извори на знаење за читателите и/или публиката на Шекспировите драми.

10. Поп Зариева, Наталија, Илиев, Крсте, **Костова, Кристина** (2022). *From the Romantics to Stoker: Culture, Appeal and Longevity of the Myth*. Годишен зборник – Филолошки факултет, УГД – Штип, 13(19) II, 69–78. ISSN 1857-7059

Овој труд ја истражува книжевната присутност на ликот на вампирот во делата на двајца романтичари – „Поемата на старецот морепловец“ од Семјуел Тејлор Колриџ и „Гаурот“ од лорд Гордон Бајрон – преку контрастивна анализа на примена на „немртвиот“ и неговите специфични функции во овие поеми. Натомошниот развој на овој лик се разгледува во врвната претстава на вампиризмот од крајот на векот - романот „Дракула“ од Брам Стокер. Се задржуваме на издржливоста на фолклорниот мит и навлегуваме во квалитетите што овие дела му ги припишуваат на ликот. Целта на трудот е да воспостави паралела меѓу овие различни дела, фокусирајќи се и на нивните разлики и на заедничките моменти, со цел да се открие трансформацијата на овој митски лик во книжевноста и филмот од 21 век.

11. **Костова, Кристина, Крстева, Марија, Донеv, Драган**. *Archetypal Literary Criticism Applied on J. K. Rowling's Harry Potter Book Series, with a Focus on Northrop Frye's Views*. Годишен зборник 2020 – Филолошки факултет, УГД – Штип, 12 (17) стр. 63-73. ISSN 1857-7059

Во фокусот на архетипската литературна критичка теорија се универзални и повторливи слики, урнеци или мотиви кои претставуваат искуства својствени за луѓето. Многу литературни дела класифицирани како фикција споделуваат слични структури, иако имаат различни дејства, амбиент и ликови, иако припаѓаат на различни литературни жанрови. Архетипската литературна критичка теорија ги истражува овие сличности во структури и урнеци, а на тој начин обезбедува универзален пристап до литературата. Канаѓанскиот литературен критичар Нортроп Фрај го дефинира архетипот како симбол кој доволно често се повторува во литературата, за да стане препознатлив како елемент на нечие литературно искуство како целина. Архетипите се урнеци кои постојат во литературата како моќни алатки кои помагаат да се разбере едно литературно дело. Романите од жанрот фантазија се секогаш одличен избор на симболи. Целта на овој труд е да ги истражи страниците на серијата од седум романи од жанрот фантазија за Хари Потер, со цел да се направи обид да се најдат и препознаат архетипови кои би се вклопиле во описот на Нортроп Фрај за архетипска литература. Овој труд се обидува да ги идентификува оние елементи на романите кои се вклопуваат во архетипска улога.

12. Поп Зариева, Наталија, **Костова, Кристина**, Крстева, Марија (2021). *Blood and Sexuality in Stoker's Dracula*. Годишен зборник на Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип, 12 (18) II, 171-179. ISSN 1857-7059

Овој труд го анализира романот „Дракула“ од Брам Стокер во однос на употребата на сликите поврзани со крв, кои се длабоко вградени во делото. Фокусот е ставен на различните значења и употреби на овој мотив и на неговите импликации врз севкупното значење на романот. Делото се разгледува во рамките на актуелните научни и квазинаучни теории кои го бележеле времето и чиј одраз може да се препознае во романот на Стокер. Дополнителен аспект што се обработува е уникатното претставување на сексуалноста како дел од вампирската природа. Атрактивноста на вампирот, присутна уште од неговите фолклорни корени, кај Стокер е развиена во прикриени, но убедливи еротски сцени, дел од кои може да се читаат како маскирани перверзни сексуални акти. Дополнително, размената на крв преку трансфузии, како симбол на размена на телесни течности, ја наметнува идејата за индиректно мешање на машка крв, што го открива концептот на прикриена хомосексуалност.

13. Поп Зариева, Наталија, **Костова, Кристина**, Крстева, Марија (2021). *Representation of "Femmes Fatales" in Gothic and Romantic Writings at the End of the 18th Century*. Годишен зборник на Филолошки факултет, 12 (17) I. Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип, 73-82. ISSN 1857-7059

Овој труд анализира две готски балади од крајот 18 век во однос на претставувањето на женските ликови во нив. Станува збор за *The Bleeding Nun* од Метју Луис и *The Dark Ladie* од Ен Банерман. Трудот се фокусира на преплетот од особини на фатална жена со одлики на вампирizam и истражува како тие се инкорпорирани во текстот и значењето што го наметнуваат на специфични текстови. Уништувањето на машкиот лик со кој тие се често во врска е основната идеја која ги потврдува овие фатални жени, кои како што е наведено во трудот се исполнети и со одлики на вампирizam. Трудот ја истражува улогата на вампиризмот во дадените балади поврзувајќи ги со најпрвите прикази на фаталната жена во романтизмот - Кристабел на Семјуел Тејлор Колриџ, која најчесто не се смета за вампирски лик. Вампиризмот овде е претставен како состојба на преминување која создава нов „вампир“, мотив кој еден век подоцна ќе еволуира во литература за вампирizam.

14. Донеv, Драган, Поп Зариева, Наталија, **Костова, Кристина** (2021). *Улогата на преводот во глобализираниот свет во време на пандемија и инфодемија*. Годишен зборник на Филолошки факултет, 12 (17) I. Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип, 133-138. ISSN 1857-7059

Феноменот на глобализацијата веќе подолго време е присутен во речиси сите сфери на модерното општествено живеење. Но, се чини дека оваа година по прв пат глобализацијата се соочува една друга појава, појава каква немало во изминатите сто години. Станува збор за новонастанатата здравствена криза од светски рамки. Некои автори во своите трудови пишуваат за две кризи што се одвиваат паралелно една на друга. Едната е здравствената, а другата информациската. Првата уште ја нарекуваат пандемија, а втората инфодемија. Во овој труд најпрво накратко се изнесува преглед на ставови на еминентни истражувачи од оваа областа презентирани во нивни трудови. Понатаму го анализираме влијанието од овие две кризи, здравствената и информациската, во глобализираниот свет, како и улогата што преведувачот ја има во

справувањето со вакви кризи. Главната поента во анализа е потребата од квалификувани преведувачи во меѓународната комуникација во време на здравствена криза од светски рамки, во трката за што побргу да се дојде до релевантни информации кога светот се наоѓа во информациска криза.

15. Донев, Драган, Поп Зариева, Наталија, **Костова, Кристина**, Илиев, Крсте (2021). *Дигиталните номади како културолошки феномен во современото општество*. ФИЛКО. <https://eprints.ugd.edu.mk/36453/>

Овој труд ја анализира појавата на дигиталното номадство како современ културолошки феномен. Сеработи за релативно нов тренд поттикнат од развојот на телекомуникациските услуги и глобалните технолошки и општествени промени, кој подразбира напуштање на традиционалната приврзаност кон фиксно работно место и дом. Најчесто е присутен кај помладата популација која ја нагласува желбата за патување, чести преселби и истражување на светски дестинации, паралелно со извршување на работните обврски. По дефинирање на поимот и неговите особености, трудот ги разгледува главните причини за избор на овој начин на живот, како и проблемите и предизвиците со кои се соочуваат дигиталните номади во настојувањето да функционираат оптимално.

16. Поп Зариева, Наталија, **Костова, Кристина**, Донев, Драган, Илиев, Крсте. (2020). *Мокта на очите во Дракула на Брам Стокер*, Годишен зборник 2020 - Филолошки факултет, УГД – Штип, 11 (15) стр. 55-61. ISSN 1857-7059

Трудот ја истражува врската меѓу вампирите од народните легенди и нивните претставници во литературата кои немаат многу заеднички карактеристики, но еден аспект од митологијата којшто бил засилен во англиската литература на дваесеттиот век била улогата на очите на вампирот. Трудот посебно се фокусира на романот Дракула на Брам Стокер кој се базира на оваа карактеристика во претставувањето на очите на ликовите и воедно го вклучува и народното верување во „зло око“ со цел да ја претстави борбата на доброто против злото. Трудот го истражува уникатниот начин на сликање на сила во очите на вампирот кај Стокер, која е патем надополнета со сексуална конотација на зажарените очи на вампирите, кои сјаат од жед за згаснување на сексуална желба која воедно значи и згаснување на жед за крв, односно храна. Овој труд ги претстави и анализира различните претставување на очите во Дракула и дава објаснување за нивната импликација во вампирскиот мотив и темата на делото. <https://js.ugd.edu.mk/index.php/YFP/issue/view/244>

17. **Костова, Кристина**, Крстева, Марија, Поп Зариева, Наталија, Илиев, Крсте, Донев, Драган (2020). *Драмата во среден век како основа за означување на културниот идентитет во Англија*. Зборник на трудови ФИЛКО – Филолошки факултет, УГД – Штип, стр. 155-161. <https://js.ugd.edu.mk/index.php/fe/issue/view/249>

Во овој труд се прикажани различните драмски форми кои биле чести во среден век во Англија. Авторите ги образложуваат нивните специфики, како и разликите кои ги издвојуваат една од друга. Трудот ја дефинира позицијата на драмата како означител на културниот идентитет во Англија за време на ренесансата. Но, и средновековната драма во Англија која е прилично значајна, затоа што претставува основа за понатамошниот развој на драмата во Англија. Авторите започнуваат со анализа на средновековниот театар и неговите почетоци кои ги наоѓаат длабоко вкоренети во литургијата, за потоа

да го трасираат развојот на драмите надвор од црквата, кога се издвоиле како нови форми во средновековната драма познати како миракули, мистерии, моралитети итн.

18. Донеv, Драган, Крстева, Марија, **Костова, Кристина**, Илиев, Крсте, Поп Зариева, Наталија (2020). *Улогата на квалификуваните преведувачи во глобализираниот свет во време на пандемија и инфодемија*. Годишен зборник 2020 – Филолошки факултет, УГД – Штип, 11 (16) стр. 51-57. ISSN 1857-7059 <https://js.ugd.edu.mk/index.php/YFP/issue/view/250>

Овој труд го разгледува феноменот на глобализацијата од аспект на соочување со една нова појава, појава каква немало во изминатите сто години. Станува збор за новонастанатата здравствена криза од светски рамки. Авторите разгледуваат и дискутираат за делата на автори кои во своите трудови пишуваат за две кризи што се одвиваат паралелно една на друга: едната е здравствената, а другата информациската, првата уште ја нарекуваат пандемија, а втората инфодемија. Во овој труд најпрво накратко е изнесен преглед на ставови на еминентни истражувачи од оваа областа презентирани во нивни трудови. Понатаму се анализира влијанието од овие две кризи, здравствената и информациската, во глобализираниот свет, како и улогата што преведувачот ја има во справувањето со вакви кризи. Главната поента во анализата на трудот е потребата од квалификувани преведувачи во меѓународната комуникација во време на здравствена криза од светски рамки, во трката за што побргу да се дојде до релевантни информации кога светот се наоѓа во информациска криза.

19. Илиев, Крсте, и Крстева, Марија, и **Костова, Кристина**, и Донеv, Драган, и Поп Зариева, Наталија (2020). *Пренебрегнувањето на статусот и должноста на принцот Хал, неговиот грев на мрзливост, неговата реформација и неговото паѓање во гревот на гордоста*. Годишен зборник 2020 – Филолошки факултет, УГД – Штип, 11 (16) стр. 27-35. ISSN 1857-7059

Трудот тргнува од премисата дека гревовите или пороците на мрзливоста и гордоста може да се откријат релативно лесно во однесувањето на литературните ликови кои има високи функции, како што е на пример војсководец, принц или крал. Овој труд ги анализира постапките и недостигот на дејствија на принцот Хал во драмите на Шекспир „Хенри IV“ и „Хенри V“, низ призмата на карактеристиките што обично се поврзани со мрзливост и гордост како што е наведено од Исидор од Севилја и Тома Аквински. Трудот историски ја дефинира појавата „мрзливост“ од почетоците, кога мрзливоста се поврзувала со занемарување на религиозната функција, до XIV век, кога се здобила со втор синоним, имено „занемарување на обврската за статус или професија“, како што објаснува Зигфрид Вензел (1967: 91).

20. Крстева, Марија, Донеv, Драган, **Костова, Кристина**, Илиев, Крсте, Поп Зариева, Наталија (2020). *The Use of Letters in Postmodern Biofictions: The Paris Wife*. Годишен зборник 2020 – Филолошки факултет, УГД – Штип, 11 (16) стр. 19-25. ISSN 1857-7059 <https://js.ugd.edu.mk/index.php/YFP/issue/view/250>

Поле на интерес на овој труд се постмодерните книжевни автори кои користат различни книжевни методи и техники како начин за создавање на различни културни и јазични контексти. Таквите техники кои Јарослав Куснир (2011) ги наведува, вклучуваат употреба на стари форми и жанрови намерно создавање на плагијат, кич, лажни или преправани цитати од

познати литературни и други текстови, интертекстуалност, пастиш и сл. Трудот ја истражува посебната улога која ја има постмодерното биофиктивно пишување кое користи фактички и измислени писма во создавањето на нови значења. Трудот прави анализа како авторите вметнуваат измислени факти и ги испревртуваат вистинските со цел да создадат нови форми, стилови и жанрови.

21. Донеv Драган, Илиев, Крсте, Поп Зариева, Наталија, Крстева, Марија, **Костова, Кристина**. (2019). *Културолошки импликации во меѓународната деловна комуникација*. Годишен зборник 2019 - Филолошки факултет, УГД - Штип, 10 (13). стр. 19-27. ISSN 1857-7059. <https://js.ugd.edu.mk/index.php/YFP/issue/view/180>

Културолошките аспекти се почесто се во фокусот на истражувањата поврзани со наставата по англиски како странски јазик. Во овој труд се обидува да даде преглед на ставовите од еминентни истражувачи од оваа област изнесени во нивни трудови на оваа тематика, како и влијанието на културолошките аспекти во изучувањето на англискиот како странски јазик и нивното влијание во комуникацијата во меѓународниот глобализиран контекст. Притоа се анализира улогата што културата ја има во општествените ситуации на современиот живот. Авторите на трудот презентираат мислењата на повеќе автори, како и нивни сознанија, откритија и предлози во однос на потребата од акцентот врз културните особини како важен аспект во изучувањето на англискиот како странски јазик во време на глобализацијата. Трудот, исто така, се фокусира на употребата на англискиот како лингва франка во меѓукултурни контакти.

22. **Костова, Кристина**, Поп Зариева, Наталија, Донеv, Драган, Илиев, Крсте, Крстева, Марија. *Андроцентричниот глас во драмата на Џон Озборн „Обсрни се во грев“*. Годишен зборник, Филолошки факултет, УГД-Штип, 10 (13), 53-58 ISSN 1857-7059. <https://js.ugd.edu.mk/index.php/YFP/issue/view/180>

Поимот „глас“ упатува на стојалиштето на авторот, но исто така и на ставовите и случувањата кои се прикажани преку ликовите и текот на драмското дејство. Овој труд се обидува накратко да даде преглед на гласот на текстот на драмата *Обсрни се во гнев* на Џон Озборн. Притоа ја анализира андроцентричната димензија на гласот на текстот, со детален опис на андроцентричноста како литературен и општествен концепт во кој машките перспективи и искуства се ставени на пиедестал, додека женските перспективи и искуства се целосно игнорирани. Трудот ги дефинира и објаснува поимите „драма покрај кујнскиот мијалник“, „гневни млади мажи“ и „порногласија“, притоа презентира неколку извадоци од драмата кои ја потврдуваат андроцентричната природа на гласот на текстот. Во фокусот на трудот се начините на прикажување на секојдневието и особено на одвивањето на драмското дејство и неговата завршница во релација со гласот на текстот.

23. Крстева, Марија, Донеv, Драган, **Костова, Кристина**. *Outline of Fictional Appropriations of F. Scott and Zelda Fitzgerald*. Годишен зборник 2019 – Филолошки факултет, УГД – Штип, 10 (14). Стр. 57-61. ISSN 1857-7059.

Целта на овој труд е да се прикажат хронолошки и тематски постоечките романи кои комбинираат факт и фикција, а се познати како биофикции/литературни биографии за животите на американскиот автор Францис Скот Фицџералд и неговата сопруга Зелда Фицџералд. Листата би можела понатаму

да послужи и за изучување на овој жанр и трендовите на неговата популарност. Исто така, може да води и до студија на фиктивните прикажувања на ликовите на Фицџералд.

24. **Костова, Кристина.** (2017) Наративниот дискурс во романот „Искупување“ на Ијан Мекјуан. „Спектар“ меѓународно списание за литературна наука, Институт за македонска литература, Скопје. XXV (70). стр. 82-93

Начинот на кој Ијан Мекјуан создава збунувачка игра со наративот во својот роман „Искупување“ може лесно да го сплетка и да му го одвлече вниманието на читателот во конверзијата на наратори, особено ако читателот го чита овој роман лежерно, небрежно и отсутен со духот. Со цел да се постигне разбирање на дејствата што се прикажани во него, читањето на „Искупување“ мора да биде внимателно. Во „Искупување“ Мекјуан успева во неговиот обид вешто да ги вклучи и да ги комбинира наративните техники, а токму затоа овој роман претставува наративно ремек-дело. Чинот на раскажување на приказната е реализиран преку различни наративни техники, како: наративен глас, наративен редослед, наративно расположение, наративна фреквенција и нивна комбинација. На тој начин се создава богатиот наративен дискурс и карактеристичниот дух на романот. Овој карактеристичен дух често го залажува читателот, го води во заблуди и во погрешни насоки и тоа го прави до крајот на романот, кога сите делови се споени во една целина, врз која се фрла сосема поинакво светло.

Стручно-апликативна и организациско-развојна дејност

Кандидатката д-р Кристина Костова континуирано работи на својот професионален развој преку учество на конференции, научни сесии, трибини и форуми, работилници, онлајн обуки, семинари и вебинари, при што се стекнува со соодветни сертификати.

Учество на конференции, научни сесии/трибини/форуми

25. Учество на меѓународната конференција „Судскиот превод во Македонија“ со стекнат сертификат во 2018 година организирана од Здружение на преведувачи на Република Северна Македонија, каде што е член.

26. Учество на меѓународната конференција „Безброј нијанси на книжевниот превод“ со стекнат сертификат во 2019 година организирани од Здружение на преведувачи на Република Северна Македонија.

27. Сертификат за учество на Меѓународната научна конференција CLIE-2025 (Conference on Linguistics and Intercultural Education) организирана од Универзитетот „1 Декември 1918“ во Алба Јулија, Романија, каде што го презентираше трудот *Students' Attitudes towards Social Justice Issues in Shakespeare's Plays* (излегува во печат наредната година).

28. Сертификат за учество на Меѓународната научна конференција CLIE-2025 (Conference on Linguistics and Intercultural Education) организирана од Универзитетот „1 Декември 1918“ во Алба Јулија, Романија, каде го презентираше трудот *The Intersection between Service Learning and Shakespeare* (излегува во печат наредната година)

Учество во проекти

29. Кандидатката д-р Костова учествува во проектот на Филолошки факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ – „Евалуација на наставата по јазик и книжевност во високото образование“ во 2018 г.

Учество во обуки/работилници

30. Излагање на онлајн работилница „Методи на предавање терминологија“ организирана од страна на Катедра за ПИТ при УКИМ во јуни 2021 година. На оваа онлајн работилница, Костова ја промовира работата на Филолошкиот факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ преку своето излагање на тема „Вклучување на студентите во реализација на наставата по предметот Терминологија преку практична работа.“

31. Модерирање на читачката сесија/работилница „Форми на субверзија против патријархалните норми во Хамлет“ на фестивалот „Прво па женско“ организиран од Tiiit Inc

Членство во тела, комисији и институти

32. Кандидатката е членка на Институт за јазици при Филолошки факултет на Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип од 2018 година.

33. Учество во Уписна комисија за изведување уписи на нови студенти на Филолошки факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип.

34. Учество во Пописна комисија на Филолошки факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип.

35. Учество во организација на Конкурс за најдобар есеј/цртеж, организиран од Филолошки факултет, февруари-април 2019 г.

36. Учество во Комисија за промоција на Филолошки факултет.

Рецензии на научни трудови во домашни и меѓународни зборници

37. Декември 2022 г. – Рецензија на трудови во подготовката на Годишен зборник на Филолошки факултет на УГД 13 (20).

Според досега изнесеното, констатираме дека кандидатката д-р Кристина Костова посветено и успешно ги изведува наставно-педагошката и научноистражувачката дејност.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Согласно со Законот за високо образование (Службен весник на РМ бр. 82/18) и врз основа на Правилникот за единствените критериуми за избор во наставни, наставно-научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип (Универзитетски гласник бр.50 од 19.7.2021 година), како и по деталното разгледување на доставената комплетна документација пропишана во Конкурсот, Рецензентската комисија констатира дека кандидатката д-р Кристина Костова **ги исполнува сите законски услови за избор за наставник во наставно-научно звање доцент за наставно-научните области англиски јазик (6.02.01.16) и англиска и американска книжевност (6.02.02.16).**

Во прилог на горенаведеното одат и бројните факти, кои како квалитети ги покажува кандидатката во нејзиниот образовен и научноистражувачки развој во рамки на додипломски, постдипломски и докторски студии, но и како истражувачка која се вклучила во научноистражувачки процес. Кандидатката покажува темелна посветеност во извршувањето на работните и професионални обврски со нејзините наставни, стручни и професионални квалитети, поради што ги исполнува условите да биде избрана во звање доцент.

Врз основа на изнесеното, Рецензентската комисија со особено задоволство му предлага на Наставно-научниот совет на Филолошки факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип да го усвои овој извештај и да ја избере кандидатката д-р **Кристина Костова во наставно-научно звање доцент за наставно научна област англиски јазик (6.02.01.16) и англиска и американска книжевност (6.02.02.16)** на Филолошки факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Д-р Румена Бужаровска, редовен професор, претседател, с.р.

Д-р Натка Јанкова-Алаѓозовска, вонреден професор, член, с.р.

Д-р Симона Серафимовска, доцент, член, с.р.

ТАБЕЛА НА АКТИВНОСТИ КОИ СЕ БОДУВААТ ПРИ ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ

Р. бр.	Наставно-образовна дејност	Поени				
		Во земјава		Во странство		Вкупно
		број	поени	број	поени	
	Избор во звање асистент	2				
	ВКУПНО					
Р. бр.	Научноистражувачка дејност и стручно-уметнички активности	Поени				
		Во земјава		Во странство		Вкупно
		број	поени	број	поени	
	Научен труд во меѓународно научно списание Прв автор ред. бр. 1, 2, 3, 4, 5, 9, 11, 22, 24 Втор автор ред. бр. 7, 12, 13, 16, Трет автор ред. бр. 6, 8, 10, 14, 18, 19, 20, 21, 23	9x9=81 4x6=24 9x3=27	132			132
	Труд со оригинални научни резултати објавени во зборник на трудови на научен собир Прв автор ред. бр. 17 Трет автор ред. бр. 15	2	4			4
	Учество на научен собир со реферат (постер/усно), концерт во земјава и во странство (27, 28)			2	3	3
	Одбранета докторска теза			1	8	8
	Одбранет магистерски труд	1	6			6
	Рецензент на научен труд (бр.37)	1	1			1
	ВКУПНО					154
Р. бр.	Стручно-апликативна дејност и организациско-развојна дејност	Поени				
		Во земјава		Во странство		Вкупно
		број	поени	број	поени	
	Учество во научен проект Ред. бр. 29	1	5			5
	Член на институтски орган Ред. бр. 32	1	2			2
	Член на факултетски орган, комисији Ред. бр. 33, 34, 35, 36	4	8			8
	ВКУПНО					15
	ВКУПНО БОДОВИ ОД СИТЕ ОБЛАСТИ					169

РЕЦЕНЗИЈА

НА РАКОПИСОТ ЗА УЧЕБНО ПОМАГАЛО - СКРИПТА
 „ПАРОДОНТОЛОГИЈА ЗА СТРУЧЕН ЗАБЕН ТЕХНИЧАР“ ОД ДОЦ. Д-Р
 МИХАЈЛО ПЕТРОВСКИ, НАСЛ. ДОЦ. Д-Р ДАРКО ВЕЛЈАНОВСКИ И
 М-Р МАРКО МЛАДЕНОВСКИ, ФАКУЛТЕТ ЗА МЕДИЦИНСКИ НАУКИ,
 УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП

Врз основа на одредбите од Статутот и Правилникот за единствени основи за остварување на издавачка дејност на Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип, како и Одлука бр. 2002-252/33 од 347. редовна седница на Наставно-научниот совет на Факултетот за медицински науки при УГД - Штип, одржана на 20.10.2025 година, формирана е Рецензентска комисија во состав:

- проф. д-р Ана Миновска, редовен професор во пензија од областа орална патологија и пародонтологија;

- проф. д-р Софија Царчева-Шаља, редовен професор од областа ортодонција, Факултет за медицински науки, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип

за рецензија на приложениот ракопис - скрипта под наслов „Пародонтологија за стручен забен техничар - протетичар“ од доц. д-р Михајло Петровски, насл. доц. д-р Дарко Велјановски и м-р Марко Младеновски, скрипта наменета за студентите на прв циклус студии на Студиската програма за забен техничар (стручни студии) на Факултетот за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип.

По извршениот преглед на ракописот, Комисијата го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Општи податоци за ракописот: Ракописот за издавање на скрипта „Пародонтологија за стручен забен техничар“ од доц. д-р Михајло Петровски, насл. доц. д-р Дарко Велјановски и м-р Марко Младеновски е соодветно осмислен, организиран и реализиран според Наставниот план и програма на предметот Орална патологија и пародонтологија, кој се изучува прв циклус студии на Студиската програма забен техничар (стручни студии) на Факултетот за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип, во четврти семестар, со 2+1+1 неделен фонд на часови и 4 кредити. Ракописот кој е предаден за рецензија претставува комплетен материјал претставен во една логичка целина, која се однесува на делот од предметот, а се однесува на пародонтологијата, преку кој студентите ќе имаат можност да ја изучуваат и совладаат предметната материја, според поставените барања на ЕКТС системот.

Податоци за обемот на ракописот: Содржината на ракописот, кој е наменет за издавање на учебното помагало скрипта, која се однесува на делот пародонтологија, од предметот Орална патологија и пародонтологија е презентираан во текст од вкупно 75 страници и 32 слики и 1 табеларен приказ. Ракописот е приложен во А4 формат со единечен проред, употребен е фонд

Arial и со големина на буквите 11. Ракописот е подготвен според Правилникот за техничко уредување, а обемот на содржината ги задоволува критериумите според бројот на часови и според одредбите од Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип.

Податоци за постоење на ист или сличен наслов: Досега, на овие простори не постои каков било учебник или учебно помагало со содржина која се однесува на пародонтологијата, наменет за студентите за забен техничар-протетичар.

Достапната литература наменета за изучување на оваа област-пародонтологијата на нашите простори насочена примарно за изучување кај забните техничари е дефицитна и доминантно се потпира на примена на учебници и учебни помагала од земјите во нашата најблиска околина и пошироко, што на некој начин за студентите претставува дополнителен проблем. Исто така, за изучување на оваа област често пати се користени учебници кои се користат од страна на студентите на стоматологија/ дентална медицина. Затоа, оформувањето на ова учебно помагало-скрипта ќе го олесни совладувањето на наставните единици, а со тоа ќе се подобри и квалитетот на наставата од овој особено значаен сегмент на денталната медицина.

Краток опис на содржината: Ракописот е напишан на лесен и разбирлив македонски јазик и стил. Целокупната материја генерално е распределена во логични и соодветно структурирани и конципирани вкупно осум поглавја.

Во *првото поглавје* авторите даваат опис на основните анатомо-хистолошки и функционални карактеристики на здравиот пародонт. Во текстот на ова поглавје се опишани анатомските и хистолошките карактеристики на гингивата, перидонциумот, алвеоларната коска и цементот. Описот на овие анатомски и хистолошки карактеристики е во комплетна корелација со неопходниот квантитет на информации кои им е потребен на забните техничари.

Во *второто поглавје* е даден краток осврт на етиолошките фактори поврзани со појавата на пародонталните заболувања. На почетокот од ова поглавје е даден опис на денталниот плак. Во делот од текстот кој следува опис на поврзаноста на микроорганизмите на денталниот плак со пародонталната болест и на специфичната и неспецифичната плак хипотеза. Следува дел од текстот фокусиран на забниот камен и субгингивалните конкременти. Опишани се и ефектите на материја алба и остатоците на храна врз пародонталното здравје. На крајот од ова поглавје се опишани и влијанието на системските фактори и ризик-факторите врз појавата на пародонталните заболувања.

Во *третото поглавје* авторите ги опишуваат заболувањата на пародонтот. Првиот дел од поглавјето е насочено кон гингивалните заболувања. На секој тип од овие воспалителни состојби е даден краток опис на неговите клинички карактеристики, кои се во корелација со потребниот квантум на знаење за забните техничари. Вториот дел од поглавјето е насочен кон пародонтопатиите. На почетокот се презентирани класификацијата на пародонталната болест и на пародонталниот џеб како главна карактеристика

на пародонталните заболувања. Во ова поглавје на крајот се опишани и клиничките карактеристики на хроничната, агресивната и улцеро-некрозаната пародонтопатија.

Четвртото поглавје се однесува на оклузалниот трауматизам, кој е во корелација со потребите за неговото познавање од страна на забните техничари. Во ова поглавје се опишани примарниот и секундарниот оклузален трауматизам, акутната и хроничната оклузална траума и знаците и симптомите на оваа состојба. На крајот од ова поглавје е даден и краток опис на тераписките можности за третирање на оклузалниот трауматизам.

Петтото поглавје е насочено кон бруксизамот, најчестата парафункција која има и влијание и на протетскиот третман за кои се одговорни и забните техничари. Презентирани се етиолошките фактори, клиничките знаци и симптоми, тераписките можности и компликациите кои настануваат при постоењето на оваа парафункција.

Шестото поглавје од предадениот ракопис е насловено како *Односот на фиксните и мобилните протетски изработки кон пародонталните ткива*. Ова е воедно и најзначајното поглавје од ова учебно помагало, во кое е даден описот на можните компликации кои може да ги дадат протетските конструкции на пародонталните ткива. Во овој дел од текстот е даден опис на влијанието на следниве фактори врз пародонталното здравје: неадекватно рабно затворање, несоодветни контури и форма и големина на оклузалната површина, влијанието на материјалите кои се составен дел на протетските помагала и обликот на мобилната парцијална протеза. Дел од ова поглавје е насочен и кон влијанието на ортодонтската терапија и малоклузиите и лошите навики, како туркање со јазикот врз пародонталното здравје, повредите со четка за заби и различни други механички и хемиски повреди на гингивата. На крајот е даден опис и на влијанието на користењето на тутун и тутунови производи на пародонтот.

На крајот од предадениот ракопис презентирана е користената литература за оформување на ова учебно помагало - скрипта. Од презентираното може да се забележи дека при изработката на учебното помагало е цитирана литература која се состои од учебници, учебни помагала, научни и стручни трудови, кои датираат од последниве децении. Целокупната цитирана литература е од интернационални потекло публикувана на англиски јазик, како и од автори од балканско и од нашето поднебје.

По прегледувањето на ракописот во целост може да се добие впечатокот дека ова учебно помагало во целост би ја постигнал својата основна цел студентите на Студиската програма за забен техничар (стручни студии) да ги совладаат основните знаења за пародонтологијата кои им се неопходни за понатамошниот професионален развој во текот на својата кариера. Ракописот нуди можност студентите да се запознаат со основните анатомио-хистолошки и функционални карактеристики на пародонталните ткива, етиолошките фактори за појавата и клиничките карактеристики на пародонталните заболувања, оклузалниот трауматизам и бруксизмот и секако за односот на протетските помагала кон пародонтот и нивното влијание врз појавата на пародонталните заболувања. Исто така, ракописот ги задоволува критериумите за објавување и од таа причина, Рецензентската комисија дава предлог истиот да биде категоризиран како учебно помагало - скрипта.

Врз основа на гореизнесеното, Комисијата го предложува следниов

ЗАКЛУЧОК

Ракописот за учебно помагало - скрипта под наслов „Пародонтологија за стручен забен техничар - протетичар” од доц. д-р Михајло Петровски, насл. доц. д-р Дарко Велјановски и м-р Марко Младеновски е целосно адаптиран според наставната материја предвидена во програмата за предметот Орална патологија и пародонтологија за студентите на прв циклус студии за забен техничар (стручни студии) на Факултетот за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев” – Штип. Авторите преку презентираниот ракопис успеале да ја презентираат материјата на студентите на соодветен начин, за што полесно совладување на методските единици предвидени за изучување од областа пародонтологија потребна за претходно наведениот образовен профил. Со трансформацијата на овој ракопис во учебни помагало - скрипта, студентите за забен техничар ќе се здобијат со значаен текст, адаптиран според најновите светски стандарди. И за крај, мораме да заклучиме дека приложениот ракопис во целост ги задоволува критериумите за издавање на учебници и учебни помагала и условите за издавање, пропишани според Правилникот за единствените основни остварувања на издавачка дејност на Универзитетот „Гоце Делчев” – Штип.

Рецензентската комисијата има особена чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Факултетот за медицински науки ракописот „Пародонтологија за стручен забен техничар-протетичар” од доц. д-р Михајло Петровски, насл. доц. д-р Дарко Велјановски и м-р Марко Младеновски да биде издаден како скрипта за студентите за забен техничар (стручни студии) на Факултетот за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев” – Штип.

РЕЦЕНЗЕНТИ

Проф. д-р Ана Миновска, редовен професор, област орална патологија и пародонтологија, с.р.

Проф. д-р Софија Царчева-Шаља, редовен професор, област ортодонција, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА РАКОПИСОТ „ПАРОДОНТОЛОГИЈА 1- ПРАКТИКУМ“ ОД ДОЦ. Д-Р МИХАЈЛО ПЕТРОВСКИ, НАСЛ. ДОЦ. Д-Р ДАРКО ВЕЛЈАНОВСКИ И М-Р МАРКО МЛАДЕНОВСКИ, ФАКУЛТЕТ ЗА МЕДИЦИНСКИ НАУКИ, УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП

Врз основа на одредбите од Статутот и Правилникот за единствени основи за остварување на издавачка дејност на Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, како и Одлука бр. 2002-252/32 од 34. редовна седница на Наставно-научниот совет на Факултетот за медицински науки при УГД - Штип, одржана на 20.10.2025 година, формирана е Рецензентска комисија во состав:

- проф. д-р Ана Миновска, редовен професор во пензија, област орална патологија и пародонтологија;

- проф. д-р Киро Папакоча, редовен професор од област имплантологија, Факултет за медицински науки, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип

за рецензија на приложениот ракопис „Пародонтологија 1 - практикум“ од авторите доц. д-р Михајло Петровски, насл. доц. д-р Дарко Велјановски и м-р Марко Младеновски на учебното помагало - практикум наменет за студентите од интегрираните студии од прв и втор циклус на Студиската програма по дентална медицина на Факултетот за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип.

По извршениот преглед на ракописот, Комисијата го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Општи податоци за ракописот: Доставениот ракопис „Пародонтологија 1 - практикум“ од доц. д-р Михајло Петровски, насл. доц. д-р Дарко Велјановски и м-р Марко Младеновски е комплетно конципиран и пишуван според Наставниот план и програма на предметот Пародонтологија 1 за изведување на практичната настава, кој се изучува на интегрираните студии од прв и втор циклус на Студиската програма по дентална медицина на Факултетот за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип, во IX семестар, со неделен фонд на часови 2+2+1 и 5 кредити. Ракописот е комплетно оформен материјал примарно наменет за студентите со чијашто помош полесно и поефикасно ќе ја совлада предметната материја од практичен аспект, усогласена според концептот на предметната програма и ЕКТС системот.

Податоци за обемот на ракописот: Содржината на ракописот, кој е наменет за издавање на практикум по предметот Пародонтологија 1 е претставен во текст од вкупно 98 страници, 61 фотографија и 4 табеларни прикази. Ракописот е приложен во А4 формат со единечен проред, употребен е фонд Arial и со големина на буквите 11. Тој е подготвен според бараните стандарди, а обемот на содржината ги задоволува критериумите според бројот на часови и одредбите од Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип.

Податоци за постоење на ист или сличен наслов: Досега, на овие простори не постоеше ниту учебник, ниту какво било учебно помагало со

содржина која се однесува на дијагностиката на основните пародонтални заболувања, наменет за студентите по дентална медицина. На издавањето на овој практикум му претходеше и издавање на истоимен учебник (Пародонтологија 1- Клиничка) од проф. д-р Ана Миновска, со што студентите се здобиваат со целокупен извор на потребните информации и материјал кој им е потребен за совладување на содржините од предметот. Издавањето на ова учебно помагало - практикум од своја страна ќе го олесни совладувањето на методските единици, задржувајќи се на практичниот аспект на предметот.

Авторите на едноставен начин и со јасен стил близок до оние за кои е наменет практикумот ја приложуваат обработената материја. Затоа, оформувањето на овој практикум ќе го олесни совладувањето на наставните единици, а со тоа ќе се подобри и квалитетот на наставата од овој особено значаен сегмент на денталната медицина.

Краток опис на содржината: Целокупната материја, генерално, е распределена во 12 поглавја организирани под формата - вежби, односно ракописот содржи 12 поглавја - по една методска единица за практичната настава. Секоја вежба е многу вешто поделена на два сегменти, прв дел кој е наменет за апсолвирање на теоретски знаења и втор дел во којшто е опишано што е потребно студентите да препознаат или изведат. Секоја од вежбите завршува со прашања на кои студентите треба да одговорат. На овој начин се заокружува целината на секој сегмент, односно вежба.

Во првото поглавје - вежба кое е насловено *Дијагностика на пародонталните џебови*, на почетокот се дадени дефинициите на различните типови на пародонтални џебови, по што следува посебен дел кој се однесува на нивната класификација. Овој дел од текстот поседува бројни илустрации и една табела во која се презентирани разликите помеѓу инфракоскениите и супракоскениите пародонтални џебови. Во делот од текстот кој следува е даден опис на начинот на детекција на пародонталните џебови и нивните клинички карактеристики. На крајот од ова поглавје е даден опис на градбата и содржината на пародонталните џебови и на промените кои настануваат на мекиот и на тврдиот ѕид на пародонталните џебови.

Во поглавјето односно вежбата под наслов *Пародонтални дефекти на фуркациите*, авторите ги дефинираат дефектите на фуркационите регии и етиолошките фактори за нивна појава. Најголем дел од ова поглавје е насочено кон различните класификациони системи при постоење на фуркациони дефекти. Следува опис и на дијагностичките постапки, клиничката слика и диференцијалната дијагноза на овие пародонтални дефекти.

Во третото поглавје, именувано како *Клиничка слика и диференцијална дијагноза на плак-индуциран гингивитис*, на почетокот е дадена дефиниција и класификација на плак-индуцираниот гингивитис. Следува опис на епидемиолошките карактеристики и клиничката слика на оваа гингивална инфламација. Последниот дел на ова поглавје е насочено кон гингивална рецесија и тоа на нејзината етиологија, класификација и клинички карактеристики.

Четвртото поглавје односно четвртата вежба се однесува на клиничката слика и диференцијалната дијагноза кај гингивалните зголемувања. Во ова поглавје е даден опис на основните клинички карактеристики и истото изобилува со бројни илустрации за дополнување на дадениот текст. Опишани

се клиничките карактеристики кај хроничното гингивално зголемување, гингивалниот апсцес, гингивалните зголемувања предизвикани од лекови, идиопатско гингивално зголемување, гингивални зголемувања асоцирани со системски фактори, гингивални зголемувања во текот на бременоста, гингивални зголемувања во текот на пубертетот, гингивални зголемувања кои настануваат при дефицит на витамин Ц, генетски заболувања асоцирани со гингивални зголемувања, плазма клеточен гингивитис, Granuloma Pyogenicum и гингивални зголемувања при леукемии.

Следното (петто) поглавје е со наслов *Клиничка слика и диференцијална дијагноза на улцero-некрзниот и десквaмaтивниот гингивитис*. Првата половина од оваа вежба е насочена кон улцero-некрзниот гингивитис. Опишани се етиологијата, клиничката слика, дијагностичките активности и диференцијалната дијагноза кај овој гингивитис. Вториот дел е насочен кон десквaтaвниот гингивитис. Презентирани се етиологијата, клиничките карактеристики, дијагностиката и диференцијалната дијагноза. Исто така, опишани се и гингивалните манифестации кај лихен планус, пемфигоидот на мукозните мембрани и пемфигус вулгарис, како најчести дерматолошки заболувања кои се манифестираат како десквaмaтивен гингивитис.

Шестото поглавје е именувано како *Клинички знаци и диференцијална дијагноза на хроничната пародонтопатија*. По презентираниот вовед, дадена е класификацијата и клиничките знаци на заболувањето. Опишани се промените на гингивата кај хроничната пародонтопатија, пародонталните џебови и клиничкото губење атачмент, рецесија на гингивата, мобилноста на забите, миграцијата на забите, халитозата, експонирањето на фуркационата регија и губењето на забите како клинички карактеристики на хроничната пародонтопатија. На крајот, презентирани се и рендгенолошките карактеристики и диференцијалната дијагноза на хроничната пародонтопатија.

Седмата вежба (односно поглавје) е означена како *Клинички знаци и диференцијална дијагноза на агресивната пародонтопатија*. Во ова поглавје на почетокот се опишани примарните и секундарните клинички карактеристики на агресивната пародонтопатија. Следува описот на основните карактеристики на локализираната и генерализираната агресивна пародонтопатија. На крајот од ова поглавје е презентиран начинот на дијагностицирање на оваа форма на пародонтална болест и на нејзината диференцијална дијагноза.

Осмото поглавје, односно вежба ги обработува клиничките знаци и диференцијална дијагноза кај улцero-некрзната пародонтопатија. По краткиот вовед се презентирани примарните и секундарните знаци и симптоми на ова заболување. Следува описот на клиничките карактеристики и симптоматологијата. На крајот од ова поглавје е даден начинот на дијагнозата и диференцијалната дијагноза на ова заболување.

Следното поглавје, т.е. деветтата вежба е посветена на *клиничките знаци и диференцијалната дијагноза на пародонталниот апсцес*. Во ова поглавје на почетокот е даден вовед и е презентирана класификацијата на пародонталните форми на апсцеси. Следува описот на акутниот и хроничниот пародонтален апсцес и начинот на нивна дијагностика. Најголем дел од ова поглавје е насочен кон диференцијалната дијагноза на пародонталниот апсцес.

Десеттата вежба се однесува на клиничките знаци и диференцијалната дијагноза на пародонтопатијата како манифестација на системски

заболувања. На почетокот се опишани влијанието на системските заболувања врз пародонтот и обратно, влијанието на пародонталните заболувања врз системските заболувања. Опишани се пародонталните манифестации кај Diabetes mellitus, хематолошките заболувања и кај имунолошките аберации.

Единаесеттото поглавје е насочено кон клиничките знаци и симптоми кај оклузалниот трауматизам. На почетокот се опишани симптомите кои се присутни кај оваа состојба. Следува описот на примарниот оклузален трауматизам, на акутната и хроничната оклузална траума. Следува делот во кој се опишани рендгенолошките промени кај оклузалниот трауматизам и диференцијалната дијагноза на оваа состојба.

Откривање и дијагноза на патолошката миграција на забите се обработени во дванаесеттата вежба. Во ова поглавје се опишани клиничката манифестација, етиолошките фактори и класификацијата на патолошката миграција на забите.

Осврнувајќи се кон целокупниот предаден ракопис може да се добие впечаток дека тој ја постигнал својата главна цел - студентите со леснотија да ги совладаат дијагнозата и диференцијалната дијагноза на најчестите пародонтални заболувања. Ракописот претставува една добро обработена целина распределена во дванаесет логични сегменти, која на студентите им е претставена многу стручно, а сепак едноставно, со кој се задоволени предусловите за лесно меморирање на материјата.

На крајот од овој ракопис се претставени седумдесет библиографски единици во делот означен како користена литература. Истата содржи литературни податоци од понов датум.

Врз основа на гореизнесеното, Комисијата го предлага следниов

ЗАКЛУЧОК

Ракописот за учебното помагало „Пародонтологија 1 - практикум“ од доц. д-р Михајло Петровски, насл. доц. д-р Дарко Велјановски и м-р Марко Младеновски во целост е адаптиран според наставната материја предвидена во Наставниот план и програма за практична настава по предметот Пародонтологија 1 за студентите на интегрираните студии од прв и втор циклус по дентална медицина на Факултетот за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип. Со многу вештина, адекватно и прецизно, со јасен и едноставен јазик и многу достапен стил авторите успеале да ја доближат материјата до оние за кои е наменета. Со издавањето на овој практикум се остваруваат две битни цели: студентите од дентална медицина ќе имаат можност да ги совладаат наставните единици од овој предмет, како и полесно и постепено да се воведат во клиничкиот сегмент на пародонтологијата, како специјалистичка област од стоматологијата. Посебно за одбележување е дека со овој практикум предметот Пародонтологија 1 е комплетно покриен од теоретски и практичен аспект, по претходно публикуваниот учебник за истоимениот предмет.

Рецензентите можат да забележат дека приложениот ракопис во целост ги задоволува критериумите за учебно помагало-практикум и условите за издавање, пропишани според Правилникот за единствените основни остварувања на издавачка дејност на Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип.

Поради тоа, Рецензентската комисијата има особена чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Факултетот за медицински науки ракописот „Пародонтологија 1 - практикум“ од доц. д-р Михајло Петровски, насл. доц. д-р Дарко Велјановски и м-р Марко Младеновски да биде издаден како учебно помагало-практикум за студентите по дентална медицина на Факултетот за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип.

РЕЦЕНЗЕНТИ

Проф. д-р Ана Миновска, редовен професор во пензија, област орална патологија и пародонтологија, с.р.

Проф. д-р Киро Папакоча, редовен професор, област имплантологија, с.р.

ПРЕГЛЕД

на наслови на теми за изработка на магистерски и специјалистички трудови одобрени од наставно-научниот совет на единицата

Билтен 2. 2. 2026 година				
ФАКУЛТЕТ ЗА МЕДИЦИНСКИ НАУКИ	1. Рефрактивни аномалии на граѓаните во Кочани	2002-346/60 од 24.12.2025 год.	Проф. д-р Страхил Газепов	Марија Златева
	2. Содржина на горчливите киселини во екстракти од хмељ (<i>Humulus lupulus L.</i>) како клучни биоактивни компоненти за нивна примена во фитотерапија	2002-346/61 од 24.12.2025 год.	Проф. д-р Викторија Максимова	Матеа Кузманоска